

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

17^E JAARGANG

WOENSDAG 17 FEBRUARI 1932

No. 842

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.
COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Wolderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedeclegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postcheque- en giro-rekening No. 145192.

16 FEBRUARI 1932.

De geldmarkt was deze week bijzonder stil. Het aanbod van geld werd bovendien in den loop der week eerder grooter, zoodat de rente zoowel voor particulier disconto als voor prolongatie verder terugliep. Particulier disconto opende op 2 à 2½ pCt. en daalde tot 1½ pCt.; de prolongatierente liep van 2 tot 1½ pCt. terug. In callgeld ging weder zeer weinig om; voor zoover te plaatsen was, moesten geldgevers tenslotte met ½ pCt. genoegen nemen.

De Minister van Financiën heeft een inschrijving opengesteld op schatkistpapier op Maandag 22 Februari a.s. Aangeboden worden drie- en zes-maandspromessen en 4 pCt. jaarbiljetten tot een totaal bedrag van f 50 millioeu. De meerjarige biljetten worden ditmaal niet meer aangeboden.

* *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank vertoont de post binnenlandsche wissels een daling van f 1,8 millioeu. De beleeningen zijn daarentegen met f 3,6 millioeu toegenomen. De post papier op het buitenland blijkt met f 538.000 te zijn vermeerderd, terwijl de diverse rekeningen onder de activa der Bank met f 311.000 terugliepen.

In den post munt en muntmateriaal kwamen deze week geen veranderingen van beteekenis voor.

De biljettencirculatie blijkt met f 12,7 millioeu te zijn afgenomen. Daarentegen vertoonen de saldi in rekening-courant een vermeerdering van f 14,3 millioeu; het saldo van 's Rijks schatkist steeg met f 11,7 millioeu tot niet minder dan f 73 millioeu en de saldi van anderen namen met f 2,6 millioeu toe. Het beschikbaar metaalsaldo is met f 2 millioeu geslonken. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 77 pCt., evenals de vorige week.

* *

Hoewel de aanblik, welken de wisselmarkt deze week bood, tamelijk wel ongewijzigd is gebleven, valt toch nog wel een en ander te vermelden. In de eerste plaats de aanzienlijke daling van den Dollar. Van 2.4820 is de koers gestadig achteruit geloopt en tenslotte op 2.47 aangeland. Vooral voor Fransche rekening werd hier aangeboden. In Parijs is de Dollar-

koers met 25.35 op het goudpunt van invoer gekomen. Ook het Pond was aanvankelijk wat aangeboden; het kwam van 8.57 op 8.51, doch kon zich tenslotte tot 8.54 verbeteren. Dollars tegen Ponden veranderden uiteindelijk slechts weinig 3.45¼—3.41½—3.46¼. Marken handhaafden zich de geheele week tusschen de 58.80 en 58.90; het slot was lager op 58.70. Fransche Francs lager 9.77¼—9.74¼. Zoo ook Belga's 34.60—34.47½, vooral aangeboden uit België zelf. Zwitsersche Francs eveneens lager 48.42½—48.20—48.25. Lires 12.92¼—12.85. Peseta's waren eerder gezocht op 19.30. Tsj. Kronen ca. 7.34. De Noordelijke deviezen veranderden weinig: Kopenhagen 46.90, Oslo 46.30 en Stockholm, wat lager, 47.65. Finsche Marken 3.82½. Canadeesche Dollars 2.14¼.

Ponden op één en drie maanden levering veranderden weinig en noteerden dus nog rond den contanten koers. Dollars op termijn waren tenslotte slechts aangeboden en wel één maands op 25 p., drie maands op 150 p. onder den kassa-koers.

Marken bankpapier waren ca. 80 c. onder den koers van uitbetaling in verband met geruchten, dat zij — ter crediteering naar Duitschland opgezonden — op een geblokkeerde rekening zouden worden geboekt. Een betreffend regeeringsbesluit is intusschen nog niet gepubliceerd.

Gouden munten waren eerder aangeboden, hoewel er toch nog wel koopers — zoowel binnenlandsche als buitenlandsche — te vinden waren. In Engeland schijnt nu zoo langzamerhand tot het groote publiek door te dringen, dat er voor het Gouden Pond meer te maken valt. Tot voor kort ruilde men een Ponden bankbiljet gelijk op tegen Gouden Ponden om; op het oogenblik wordt voor £1 goud reeds 27/6 betaald. Eagles worden door de Amerikaansche banken niet meer naar hier verscheept. Gouden baren waren lager ca. f 1.650.—

LONDEN, 15 Februari 1932.

Vlugger dan verwacht werd, is de geldmarkt minder overvloedig geworden. Uit den weekstaat van de Bank van Engeland blijkt, dat hare wisselportefeuille met een kleine £10 millioeu is verminderd, hetwelk een ongeveer gelijk effect heeft gehad op de saldi van de Clearing Banks bij de Bank van Engeland, welk bedrag dus gedeeltelijk aan de geldmarkt werd onttrokken.

Verleden week is de discontomarkt eindelijk een meer rationeele houding gaan aannemen. De Bank van Engeland heeft zeer duidelijk te kennen gegeven, dat zij voorloopig niet van plan is het disconto te verlagen, mede onder den invloed van de minder ruime geldpositie, zijn de discontokoersen iets aangetrokken, nl. 5—5¼ voor bankaccepten en 4¼/16—4½/16 voor schatkistpromessen. De nieuwe inschrijving op deze laatste werd tot even boven 4¼ pCt. toegewezen.

Dollars waren iets meer aangeboden tegen het einde der week op de zoogenaamde inflatieberichten, maar verbeterden heden weder fractioneel. Guldens noteerden 8.54—8.55.

DE NIEUWE GEMEENTELEENINGEN.

Na den stroom van leeningsuitgiften, welke het gevolg waren van het gemeentelijk financieel beleid in de laatste jaren, scheen tengevolge van de omwringing van den geheelen geldhandel in de tweede helft van het jaar 1931 de noodzaak te zijn geboren, voor een ommekeer in de financiële politiek der gemeenten.

In de maand November van dat jaar werd evenwel een aanvang gemaakt met de uitgifte van een reeks van gemeenteleeningen met korten looptijd, welke tegen een rente van 5 pCt. en een emissiekoers van om en bij pari werden uitgegeven, en waarvan het succes de eene keer grooter, de andere keer minder, groot was.

Afgezien van den rentevoet, welke belangrijk hooger is dan die van vroeger uitgegeven leeningen, is het vooral de korte looptijd van in het algemeen vijf jaren, welke bij deze nieuwe leeningen de aandacht trekt en welke een nadere beschouwing daarvan wel de moeite waard doet zijn.

In de eerste plaats *de rentevoet*.

Hiervoor is het noodig de ontwikkeling van de rentevoet van 1913 af in korte trekken vast te leggen. Reeds in 1913 vertoonde zich een neiging tot stijging van de rente, welke tevoren tot 3 pCt. was gedaald, in de oorlogsjaren liep deze op tot 5 pCt., om bij de daarop volgende periode, toen de achterstand, welke op elk gebied was ontstaan, moest worden ingehaald; sprongsgewijs tot 6 à 7 pCt. te stijgen en op dit hooge peil te blijven tot 1924 toe. Door verschillende oorzaken zette aan het einde van dat jaar een daling in, conversies van leeningen van openbare lichamen waren aan de orde van den dag, eerst in 5½ en 5 pCt. leeningen, toen in 4½ pCt. en tenslotte in 1930 en 1931 in 4 pCt. uitgiften tegen koersen, welke een rendement van ten hoogste 4½ pCt. opleverden. Was deze sterke daling gerechtvaardigd door de omstandigheden?

Naar mijn meening geenszins. De indexcijfers waren in die jaren wel degelijk gedaald, evenwel de groot-handelsprijzen waren in veel sterker mate gezakt dan de kleinhandelsprijzen, zoodat de kosten van het levensonderhoud wel eenigszins lager waren geworden, doch niet bijna 30 pCt. zoodat de rentevoet, welke van 1924 tot 1931 van 6 tot 4 pCt. werd teruggebracht.

Gevolg hiervan was, dat degene, die thans slechts 4 pCt. van zijn geld kon maken en alleen van zijn rente moest leven, in die lagere rente nagenoeg niet een voldoende basis kon vinden om zijn leven op denzelfden voet voort te zetten.

Bij het publiek derhalve toenemende ontevredenheid over de lage rente, welke de Nederlandsche Staats- en Gemeente-obligaties opleverden, met als gevolg een neiging om in de meer riskante, maar veel hooger rentende buitenlandsche — vooral Deutsche — fondsen te vluchten.

Duidelijk bleek deze afkeer van het publiek in het steeds geringer wordend succes dat de 4 pCt. leeningen konden boeken, steeds grooter werd het bedrag, dat door de emitterende banken zelf moest worden gehouden.¹⁾

Zoo naderde dus de September-maand van het jaar 1931 met een ontevreden groep beleggers en een groote hoeveelheid uitgegeven beleggingspapier, dat niet tot zijn bestemming was gekomen, doch dat als een dreigende

¹⁾ Aangeteekend kan hierbij worden, dat een groot deel van deze leeningen waarschijnlijk is ondergebracht bij verschillende Rijksfondsen en instellingen, wier kapitaalsbeleggingen zijn gebaseerd op een rendement van 4 pCt. Hierop wijst ook Mr. Dr. A. v. Doorninck in Economisch-Statistische Berichten d.d. 28 October 1931 wanneer hij mededeelt, dat het belegd kapitaal van de Rijksfondsen in gemeenteleeningen in 2 jaar tijds is gestegen van f 313.650.000.— op f 487.940.000.— d.w.z. met bijna 56 pCt.

gende wolk boven de markt hing, om daarop neer te dalen op het oogenblik, dat de houders daarvan de noodzakelijkheid zouden gevoelen om over meer liquide middelen te beschikken.

Reeds in Juli t.v. was een meerdere druk op de geldmarkt ontstaan als gevolg van den wanhopigen toestand, waarin Duitschland was geraakt. De heele wereld, en Nederland zeker niet in de laatste plaats, had aan Duitschland credieten verstrekt zowel op langen als op korten termijn. Nu kwam met stelligheid vast te staan, dat Duitschland in geen geval aan zijn onmiddellijke verplichtingen zou kunnen voldoen en zoo moest de „Stillhalte"-overeenkomst tot stand komen.¹⁾

Toen volgde — na de voorafgaande pogingen tot redding in Augustus — de ineensstorting van het Pond sterling op 21 September. Veel had men verwacht, maar deze slag kwam als een onverwachte explosie van een granaat van het zwaarste type. Een panische schrik beving de wereld, de beurzen bleven den volgende dag gesloten en toen daarop de rook was opgetrokken bleek het geheele grondvest, waarop de rentevoet was opgebouwd te zijn ineengestort.

De uitgifte van twee vier procents leeningen tegen een koers van om en bij pari was reeds aangekondigd²⁾, de emittenten achtten zich niet verantwoord het risico van een mislukking te aanvaarden, de leeningen werden enkele dagen vóór den inschrijvingsdatum ingetrokken.

Onder het publiek ontstond een panische angst voor inflatie, de koersen van de obligaties daalden met sprongen, aan alle kanten trachtte men zich liquide middelen te verwerven. Ook hierin moesten de banken meegaan en zij deden dit niet alleen door aankoop van goud, doch ook door opzegging van credieten en door de weigering om nieuwe credieten te verstrekken, opzegging en weigeringen, welke niet alleen gewone handelscredieten betroffen, doch ook — en daarom is het hier te doen — kasgeldcredieten aan gemeenten verstrekt.

Zoo volgden, naar men uit verschillende krantenberichten heeft kunnen opmaken, de opzeggingen van de kasgeldleeningen aan de gemeenten elkaar in steeds sneller tempo op. Naar buiten bleek dit eerst duidelijk na de bekende financiële moeilijkheden voor de gemeente Rotterdam. Het is duidelijk, dat de geldschietters zich begonnen af te vragen, wanneer en in hoeverre die moeilijkheden zich ook voor andere gemeenten zouden voordoen, en daarom begonnen aan te dringen op aflossing van de verstrekte rekening-courant-voorschotten.

Wat de opzegging van die kasgeldleeningen voor de gemeenten beteekent behoeft weinig uitleg. Uit die leeningen worden niet alleen gefinancierd de dagelijksche uitgaven, welke door de meestentijds onregelmatig binnenvloeiende inkomsten (gemeentelijke belastingen, retributies en dergelijke) gedekt worden, doch ook de kapitaalsuitgaven, waarvoor op den duur geleend kan en mag worden.

De gemeenten zagen zich derhalve voor de noodzaak geplaatst om op meer of minder korten termijn belangrijke bedragen aan hun credietgevers terug te betalen en konden hiervoor elders geen geld opnemen. Zij werden mitsdien vrijwel gedwongen een beroep te doen op het belegend publiek. In verband met de daling van de koersen der 4 en 4½ pCt. leeningen was de noodzaak geschapen om over te gaan tot de uitgifte van 5 pCt., een enkele zelfs van 5½ pCt.

¹⁾ Wat dit voor Nederland moest beteekenen blijkt wel uit het feit, dat de op korten termijn in Duitschland uitgezette credieten rond 336 miljoen mark, dus ruim 200 miljoen gulden, beliepen. Blz. 6 Layton-rapport (The Economist 22 Augustus 1931).

²⁾ Gemeente Nijmegen en Staatsspoorwegen.

obligaties. Hierbij evenwel deed zich een andere moeilijkheid voor en wel de vraag:

Hoe lang de levensduur van de nieuwe obligaties zou moeten zijn.

Voorop dient te worden gesteld dat, althans in deze zeer onzekere tijden, in het algemeen slechts geleend zal mogen worden voor productieve uitgaven, welke een direct of indirect nuttig rendement opleveren. In verband met afschrijvingspolitiek en wat dies meer zij, wordt de levensduur van leeningen van openbare lichamen gewoonlijk op 40 jaren gesteld, een enkele keer op 50 jaren, vrijwel nooit korter dan 25 jaren.

Thans zijn van 14 November tot medio Februari uitgegeven leeningen van gemeenten tot een gezamenlijk nominaal bedrag van rond f 28½ miljoen, alle strekkende tot financiering van uitbreiding van gemeentelijke bedrijven, scholen- en woningbouw, straat- en havenaanleg, kortom van uitgaven waarvoor over het algemeen principiëel op langen termijn zou mogen worden geleend.¹⁾

Evenwel er heeft zich een zoo groote vrees van het publiek meester gemaakt, dat niet alleen de koersen ter aandeleen-markt zijn ineengezakt tot een ongekend laag peil, doch dat ook de koersen van zelfs de meest soliede obligaties op een zoo diep peil zijn gedaald, dat de uitgifte van een leening met een looptijd van ongeveer 40 jaar wel zeer duur zou komen te staan. Niet alleen deze algemeene oorzaak is er, welke de uitgifte van leeningen met een looptijd van 30 of 40 jaar op het oogenblik onmogelijk zou maken. Daarnaast legt ook het ten aanzien van enkele groote gemeenten wel te rechtvaardigen wantrouwen in haar algemeen financieel beleid, dat zich echter — de goeden hebben het als steeds met de kwaden te verduren — ook uitstrekt over andere gemeenten, voor het oogenblik een onoverkomelijke hinderpaal in den weg aan de uitgifte van leeningen met normalen looptijd. Men is allerwegen er van overtuigd, dat bezuiniging op elk gebied noodzakelijk is. Bij den Staat, in Nederlandsch-Indië, in het buitenland, overal ziet men drastische bezuinigingen toepassen, welke althans pogingen tot een sluitend maken van het budget beteekeenen. Ook bij de gemeenten wordt wel met angst gezien naar het verwachte ongunstige verschil tusschen middelen en uitgaven, doch van zeer sterke bezuiniging blijkt niet voldoende om het bestaande wantrouwen uit den weg te ruimen. Het publiek, voor zoover het nog belegbaar kapitaal heeft, is huiverig geworden en wil eerst het verder verloop der zaken eens aanzien.

Toch hebben de gemeenten geld nodig en wel spoedig, teneinde opgezegde kasgeldleeningen af te lossen, en zoo is dan van twee kwaden het minst erge gekozen en de uitweg gevonden in de emissie van leeningen met zeer korten looptijd, zooals onderstaand staatje aangeeft.

¹⁾ Bovendien gaven de gemeenten Haarlem en Amersfoort in die periode nog uit:

Haarlem f 2.000.000.— 5 % 12-jarige obligaties.
id. „ 2.000.000.— 5 „ 15 „ „ „
Amersfoort „ 2.000.000.— 5 „ 10 „ „ „

INHOUD.

Blz.

DE NIEUWE GEMEENTELEENINGEN door Mr. P. Koch..	126
's Lands ontvangsten door W. H. Meyburg	129
Contingenteering als middel tot monopolisatie? door Dr. F. L. Rutgers	132
McKenna's oordeel over den gouden standaard door Prof. Mr. Dr. G. M. Verryn Stuart.....	133

AANTEKENINGEN:

Contingenteering van den invoer van schoeisel...	135
Indexcijfers van scheepsvrachten	137

INGEZONDEN STUKKEN:

Nogmaals: Loonen in het bouwbedrijf door J. W. van Achterbergh met Naschrift door Prof. Dr. N. J. Polak	137
---	-----

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	139—144
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

Naar te vreezen valt bereikt men op deze manier een geheel ander soort geldschietters dan in het algemeen voor leeningen van openbare lichamen wenschelijk is. Hoe meer die leeningen komen in handen van den bona-fide belegger, wien het niet te doen is om gedurende korten tijd een hoog rendement van zijn geld te maken of om een behoorlijke koerswinst te verkrijgen bij verkoop zijner obligaties, doch die zekerheid wenscht gedurende een geruimen tijd een vaste inkomst uit zijn vermogen te hebben, des te minder worden de obligaties verhandeld en des te beter worden die leeningen geclasseerd. Het schijnt echter niet onwaarschijnlijk, dat deze stukken thans zijn genomen door een groep van beleggers, die de kat eens uit den boom willen kijken. De eerstvolgende vijf jaren maken zij een behoorlijk rendement van hun geld, daarna krijgen zij de hoofdsom terug en kunnen deze dan beleggen, hetzij, indien de economische omstandigheden dan beter zijn geworden, in industriële aandelen, hetzij in obligaties tegen den dan geldenden rentevoet. Hoe deze dan zal zijn, veel hooger dan thans of niet, is bezwaarlijk te voorspellen. Er kan ten hoogste op gewezen worden, dat de rentevoet zich thans in een stijgende lijn beweegt en dat het niet waarschijnlijk schijnt, dat daarin spoedig een verandering zal komen. Het is zelfs zeer wel mogelijk, dat een gedeelte van deze leeningen is genomen voor het althans eenigermate rendabel maken van bedrijfskapitaal, dat anders zoolang de crisis aanhoudt vrijwel renteloos zou blijven.

Naar het voorkomt dreigt nu de gemeenten een niet te onderschatten gevaar, wanneer de tijd van algeheele aflossing dier leeningen zal zijn gekomen. Om dit gevaar beter te kunnen voorzien is een terugblik nodig op hetgeen zich in Duitschland heeft afgespeeld in het afgelopen jaar.

Ook daar is gedurende een aantal jaren in de behoefte aan kapitaal ter dekking van uitgaven, waarvoor op langen termijn had mogen — beter had moeten — worden geleend, voorzien door het opnemen van kortlopende credieten. Toen evenwel de geldschietters minder en minder vertrouwen kregen in de

N A A M	Datum van inschrijving	Bedrag	Rente	Emissiekoers	Looptijd	Algeheele aflossing
's-Hertogenbosch	20 November	f 2.500.000	5 %	100 %	5 jaar	1/12 1936
Arnhem	7 December	„ 4.000.000	5 %	99 7/8 %	5 „	1/12 1936
Leiden	7 „	„ 2.000.000	5 %	100 %	5 „	31/12 1936
Delft	9 „	„ 2.000.000	5 %	99 %	5 „	1/12 1936
Nijmegen	9 „	„ 2.500.000	5 %	100 %	3 „	15/12 1934
Dordrecht	14 „	„ 2.000.000	5 %	99 1/2 %	5 „	1/12 1936
Wageningen	15 „	„ 525.000	5 %	100 %	5 „	2/1 1937
Vlaardingen	7 Januari	„ 500.000	5 1/2 %	100 %	5 „	2/1 1937
's-Gravenhage	25 „	„ 5.000.000	5 %	100 %	5 „	1/3 1937
Wijkerswijk	29 „	„ 700.000	5 1/2 %	100 %	5 „	1/2 1937
Groningen	8 Februari	„ 1.500.000	5 %	100 %	5 „	1/2 1937
's-Gravenhage	16 „	„ 5.000.000	5 %	100 %	6 „	1/3 1938

financiële toekomst van Duitsland, werden die credieten op den vervaldatum niet meer verlengd, terwijl elders zelfs tegen hooge rente geen geld meer op langen termijn verkrijgbaar bleek. Hiermede was in Duitsland de noodtoestand ingetreden, welke tot de „Stillhalte” overeenkomst leidde¹⁾.

Keeren we thans terug tot de Nederlandsche gemeenteleeningen. Normaliter vindt men in de uitvoeringsvoorschriften van een leening de voorwaarde gesteld, dat *rente en aflossing* jaarlijks uit de gewone middelen behooren te worden voldaan. Consequentie hiervan is, dat de gemeente tenslotte — zooals het ook hoort — door de gemeentelijke inkomsten hun schuld delgen, derhalve kapitaal vormen, en dat de gemeente, die niet in staat van faillissement wil geraken, genoodzaakt is de tering naar de nering te zetten.

Thans zien we in het prospectus der leeningen de regelmatig weerkerende mededeeling, dat de rente moet worden betaald uit den *gewonen* dienst, doch dat de *aflossing* zal worden gevonden uit de *buiten-gewone middelen door jaarlijksche overschrijving uit de gewone middelen* van een bedrag gelijk aan de jaarlijksche waardevermindering van de leeningsobjecten. Deze waardevermindering stellende op 2½ pCt. 's jaars (Leiden); zal dus in den 5-jarigen looptijd van de leening 12½ pCt. zijn gereserveerd voor aflossing (gesteld dat men deze reserveeringen inderdaad consequent zal doorvoeren²⁾). Het gevolg hiervan is, dat van het bedrag ad f 20.725.000.—, dat blijkens de thans reeds bekende gegevens in December 1936 en begin 1937 voor aflossing zal moeten worden beschikbaar gesteld, slechts pl.m. f 2.590.000 beschikbaar zal zijn, terwijl voor ruim f 18 miljoen opnieuw een beroep op de geldmarkt zal moeten worden gedaan.

Hierin nu schuilt ontegenzeggelijk een zeker gevaar voor de gemeenten. Hoe zal de toestand dan zijn; zullen we dan nog steeds in een periode van ongekende ellende verkeeren of zal het herstel dan zijn ingetreden? In het eerste geval zal het voor de gemeenten uiterst moeilijk blijken zich van de benodigde credieten te voorzien. Blijven de financiële omstandigheden nog enkele jaren zóó ongunstig als zij thans zijn, dan zal dit een dermate groot kapitaalsverlies voor iedereen beteekenen, dat wel eens een groot deel van de thans zoo ruimschoots aanwezige liquide middelen zou kunnen blijken verloren gegaan te zijn. Heeft echter de toestand zich inmiddels eeniger mate hersteld, dan kan het zijn, dat de plaatsing van gemeenteleeningen weder gemakkelijker wordt, al zal de dan te verwachten groote vraag naar kapitaal de leeningsvoorwaarden wellicht niet gunstig beïnvloeden. De gemeenten zullen dan — als ze aan geld kunnen komen — er mede rekening moeten houden, dat haar rente- en aflossingsdienst sprongsgewijs zal stijgen, hetgeen weer verre van bevorderlijk zal blijken te zijn voor het begrotingsevenwicht. Wat betreft de wijze, waarop de gemeenten aan het noodige geld zullen kunnen komen, moge worden opgemerkt, dat men er uiteraard op zal trachten aan te sturen weder een belangrijk gedeelte van de schuld. — als tot dusver — onder te brengen bij de verschillende Rijksfondsen en bij verzekeringsmaatschappijen, welke met haar groote, en steeds toenemende kapitalen ook tot nu toe een zeer aanzienlijk deel der gemeenteleeningen overnamen. Het schijnt evenwel niet waarschijnlijk, dat die fondsen en maatschappijen, die zuiver commerciëel beheerd worden, voorwaarden zullen bieden,

¹⁾ Blijkens het eerdergenoemd Layton-rapport beliepen de voorschotten uit Nederland op korten termijn aan Duitsland verstrekt op 31 Maart 1931 546 miljoen R.M. en op 15 Juli d.a.v. 336 miljoen. Er was dus in die 3½ maand 210 miljoen R.M. opgevraagd.

²⁾ Men heeft hier derhalve een soort van sinking-fundvorming, en de gevaren daaraan verbonden zijn in de financiële geschiedenis meer dan eens gebleken.

welke veel gunstiger zullen zijn dan die, welke op de open markt te bedingen zijn. Naar het mij voorkomt wordt thans een politiek gevolgd, welke, indien niet de uiterste voorzichtigheid wordt betracht in het toekomstig financieel gemeentebestuur, op den duur kan leiden tot een débacle voor degenen, die de thans uitgegeven obligaties hebben genomen en zulks *vrij zeker* zal doen voor de gemeenten zelf. Hierbij komt nog dat niets er op wijst, dat deze enkele genoemde leeningen de eerste en de laatste in haar soort zullen zijn. Niet alleen zullen andere gemeenten, aangelokt door het succes van de reeds plaats gehad hebbende emissies, overgaan tot de uitgifte van soortgelijke leeningen, doch het staat te vreezen, dat ook de gemeenten, welke reeds op deze wijze geld verkregen, op den ingeslagen weg zullen blijven voortgaan. Bewijs van deze stelling leverde de gemeente 's-Gravenhage, welke op 28 Januari de inschrijving op een leening van f 5.000.000 openstelde en toen deze emissie slaagde terstond opnieuw tot de uitgifte van een gelijk bedrag overging. Ook een blik in het prospectus van de drie-jarige leening der gemeente Nijmegen geeft hiervoor een aanwijzing. Die leening was groot f 2.500.000.—, in het prospectus nu wordt medege-deeld:

„De opbrengst der thans te sluiten Leening dient „voor bestrijding van de navolgende kapitaalsuitgaven:

„Kapitaalsverstrekking aan het Grondbedrijf, de „Electriciteitswerken, de Gasfabriek en de Water- „leiding	f 2.876.000.—
„Aanleg en verbetering van straten	„ 1.300.000.—
„en wegen en aanleg van rioleering	„ 824.000.—
„Schoolbouw (L.O., Gymnasium en „Ambachtsschool)	„ 824.000.—
	f 5.000.000.—”

Van dit bedrag is thans geleend — ongeacht de kosten der emissie — f 2½ miljoen, binnen afzienbaren tijd is het dus te verwachten, dat nogmaals een even groote som zal moeten worden opgenomen. Hoe zal dat geschieden? Naar alle waarschijnlijkheid weer door middel van een leening op korten termijn, want dat nog in het jaar 1932 een zoodanige wijziging in den financiële toestand zou kunnen worden verwacht, dat weder de uitgifte van normale leeningen op langen termijn mogelijk wordt, schijnt niet waarschijnlijk.

Uit het voorgaande volgt dus, dat men in de jaren 1936 en 1937 een stroom van aanvragen om gemeenteleeningen kan verwachten, ter consolideering van de dan aflosbaar te stellen bedragen, ongeacht de alsdan ook nog verwachte credietaanvragen voor consolidatie van dan weer gedane kapitaalsuitgaven.

Het spreekt vanzelf, dat als slot van dit betoog nog bezien moet worden de vraag op welke wijze de geheele chaos der gemeentefinanciën zal zijn te voorkomen. In de eerste plaats is hiervoor noodig een volkomen besef van het feit, dat de eerste en laatste eisch, welke gesteld moet worden, *zuinigheid* zal zijn. Het is er niet meer de tijd naar om allerlei luxe uitgaven te doen (gedacht is aan de groote luxe bij den bouw van scholen, inrichting van nieuwe havens, zwembaden¹⁾, etc.). Blijkens het hiervoren reeds genoemd artikel van Mr. Dr. A. van Doorninck²⁾ is het totaal der gemeentelijke schulden van 1924 t/m 1930 van f 1531 miljoen gestegen tot f 2301 miljoen, d.w.z. een vermeerdering met ongeveer 51 pCt., *in datzelfde tijdvak stegen de schulden voor Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 107 tot 222 miljoen, d.w.z. met 107 pCt.* Het totaal van de stijging der gemeenteschulden met 770 miljoen werd voor 15 pCt. ge-effectueerd door stijging der onderwijsschulden en

¹⁾ Prospectus Groningen: o.a. bouw volks- en schoolbad, aanleg kinder speelterreinen.

²⁾ Economisch-Statistische Berichten van 28 October

voor 16 pCt. door stijging der schulden ter financiering van gemeentelijk privaatsbezit. Hadden de gemeenten zich zelf voor oogen gehouden, dat de financiering van op zichzelf nuttige zaken uit den kapitaaldienst, omdat de gewone dienst de lasten daarvan niet kan dragen, op den duur tot een zeer gevaarlijken topzwaren toestand kan leiden, dan zouden zij thans in heel wat minder ongunstige omstandigheden hebben verkeerd.

Erkend moet worden, dat de omstandigheden hebben geleid tot deze financieringswijze door middel van leeningen. Interessant is hierover een artikel in „The Commercial and Financial Chronicle” van 21 November 1931¹⁾, waaruit geciteerd kan worden...

„For our troubles to day are for a very large part due to the theory that anything our hearts desired — from a diamond brooch to a battleship, from an icebox to a motor-highway — could be had painlessly and promptly by borrowing money. In the fifteen years between 1914 and 1929 the whole world — ourselves (Amerika) well at the front — has been piling up debts. The nations borrowed to pay for the war. They borrowed to reconstruct what the war had destroyed. Then they borrowed in order to finance prosperity. Then they borrowed in order to finance the depression. The borrowing mania ended for Germany last June, for Britain last September. For us it should at least begin to end now.”

Inderdaad ook voor de gemeenten moet thans de eisch worden gesteld dat zij „at least should begin to end borrowing now.”

Geschiedt dit dan zal tenminste het gevaar van voortdurende opeenstapeling van schulden op korten termijn bezworen worden, en dan blijft alleen nog over de moeilijkheid om de thans reeds uitgegeven korte le-

¹⁾ Blz. 3316.

ningen in 1936 en 1937 te reconsolideeren. In dit verband zal het op den weg liggen van de gemeentebesturen — en als deze daar niet toe capabel blijken — van Gedeputeerden om er streng de hand aan te houden, dat in elk geval jaarlijks uit den gewonen dienst worden gereserveerd voor den kapitaaldienst de in de leeningsprospectussen genoemde aflossingsbedragen, opdat inderdaad in de komende 5 jaren een reserve worde gevormd, welke voor aflossing zal worden aangewend, en dat de uiterste voorzichtigheid worde betracht in de uitgaven, welke uit den kapitaaldienst mogen worden gefinancierd. Alleen zóó zal men het risico kunnen verkleinen dat in 1936 of eerder de gemeentelijke financiën algemeen vastloopen.

Naast deze beperkingen in de kapitaalsuitgaven, welke het makkelijker zullen maken t.z.t. de reconsolidatie uit te voeren, naast deze reserveeringen, zullen de gemeentebesturen er op bedacht dienen te zijn, dat ook de gewone uitgaven aan alle kanten worden besnoeid, dat elke uitgaaf, welke niet strikt noodzakelijk is, worde vermeden. Een beter vloeien van de middelen — hoe onwaarschijnlijk dat voorloopig lijkt — zal niet tot een onmiddellijk verhoogen van de uitgaven mogen leiden. Het moet uit zijn met de opmaakten-dens, die men tot dusver in het gemeentelijk financieel beheer kan bespeuren. Alleen indien dit in het oog wordt gehouden bestaat er eenige kans, dat de reconsolidatie mogelijk zal zijn en dat de daaruit voor de gemeentelijke financiën voortvloeiende lasten niet zullen leiden tot een haast ondragelijke verhooging van alle gemeentelijke belastingen en retributies.

Caveant consules.

P. KOCH.

's-Gravenhage, Februari 1932.

's LANDS ONTVANGSTEN.

TERUGBLIK OP 1931 EN VERWACHTINGEN VOOR 1932.

In het nummer van 25 Februari 1931 verstoutte ik mij op basis van verleden en heden mijn verwachtingen uit te spreken omtrent het verloop van de middelen in 1931. Dat het eindresultaat van dit jaar het door mij voorspelde tekort weinig ontloopt, mag bij de verscherping van de crisis in 1931 nog bevredigend worden geacht. De algemeene indruk is dan ook, dat ons stelsel tot nog toe goed weerstand biedt en er geen reden mag zijn, tot ontvredenheid bij een beschouwing van hetgeen 1931 ons bracht.

Wat nu de belangstelling ten volle verdient, is de vraag of de voor 1932 aanzienlijk gereduceerde raming op de ontvangsten de mogelijkheid van een groot tekort uitsluit, zoodat men een sluitpost van 18 miljoen, overgeboekt uit de surplus van de jaren 1929 en '30, de staatsrekening in evenwicht kan worden gehouden.

De inkomsten over 1931.

Raadpleegt men den Decemberstaat, dan zal men een tekort van 17 miljoen op de raming constateeren. Ontleden we dit, dan kan het worden verdeeld als volgt:

(in miljoen guldens.)	
Overschot.	Tekort.
Grondbelasting en Pers.	Dividend- en Tantiëme-
Bel. 8.3	belasting 5.8
Inkomstenbelasting ... 6.6	Invoerrechten 5.8
Vermogensbelasting ... 0.7	Accijnzen 5.9
	Zegel 4.5
	Registratie 12.0
	Successie 1.0
	Diverse kleine middelen 2.6
Totaal 15.6	Totaal 32.6

Om een inzicht te krijgen in dit tekort mogen we niet volstaan met het bedrag van f 17 miljoen te noemen. Daarbij dient nog met verschillende factoren rekening te worden gehouden.

In de ontvangsten is allereerst reeds verwerkt de accijnsverhoging voor gedistilleerd, die niet in de raming tot uiting is gekomen. Met dezen factor hield ook de Minister rekening toen door hem in September jl. het tekort 1931 globaal werd bepaald op 26 miljoen. Het tekort op accijnzen in bovenstaand overzicht is dus niet f 5.9 miljoen, doch f 9.9 miljoen, daar deze verhoging op 4 miljoen werd geraamd.

In het nummer van 29 Juli 1931 bij een beschouwing over de resultaten van het eerste halfjaar 1931 heb ik erop gewezen, dat de Grondbelasting zoowel als de Pers. Bel. noodzakelijk een overschot moesten leveren. De raming betrof voor Pers. Bel. alleen de ontvangsten wegens over vorige jaren van Provincie en Gemeente teruggevorderde kwade posten, die reeds in het jaar van terugbetaling in mindering werden gebracht van de ontvangsten. Bij de Grondbelasting werd rekening gehouden met 1/4 der kohierbedragen onder aftrek der kwade posten 1931, terwijl eveneens het aandeel in de kwade posten van provincie en gemeente over oude jaren de raming verhoogde. Met de ontvangsten in 1931 over vorige dienstjaren werd geen rekening gehouden, (deze worden ook niet in de staatsrekening over 1931 opgenomen) en zoo ontstond op deze middelen een toevallig surplus, waardoor het middelenoverzicht wordt geflatteerd. Op grond van het bovenstaande zal om een zoo zuiver mogelijk overzicht van 1931 te verkrijgen de Grondbel. en Pers. Bel. geheel kunnen worden uitgeschakeld of m.a.w. het surplus op deze middelen niet in aanmerking worden genomen.

Verder wordt opgemerkt, dat voor Inkomstenbelasting en Vermogensbelasting de raming 1931 en de ontvangsten 1931 niet zonder verdere toelichting met elkaar kunnen worden vergeleken. Nemen we als voorbeeld de Inkomstenbelasting in 1931. Geraamd wordt voor dit jaar 4/12 van het kohierbedrag 1930/31, plus

8/12 van het kohierbedrag 1931/'32, verminderd met de kwade posten.

De ontvangsten over 1931 kunnen volgens de bijlage bij de middelenstaat worden verdeeld als volgt:

(In miljoen gulden.)

1928/'29	0.4
1929/'30	1.3
1930/'31	56.7
1931/'32	33.3

Tot het mooie jaarresultaat heeft de nieuwe dienst slechts voor 36 pCt. bijgedragen, het leeuwendeel komt voor rekening van den dienst 1930/'31. De raming ondervindt dus het sterkst den invloed van den nieuwen dienst (voor 2/3), de ontvangsten daarentegen dien van den vorigen dienst. In tijden van neergaande conjunctuur zal de raming dus eerder rekening houden met de verwachte mindere opbrengst van het middel, in de ontvangsten zal dit eerst later tot uitdrukking komen. Schakelen we dus andere factoren, die op dit middel van invloed kunnen zijn, uit (tariefswijziging), dan kan men stellen, dat in tijden van neergaande conjunctuur de ontvangsten de neiging zullen toonen de raming te overtreffen en in tijden van opgaande conjunctuur daarentegen geneigd zullen zijn bij een goede raming achter te blijven.

Recapitulerende kan het tekort over 1931 als volgt worden berekend:

De raming over 1931	f 469.896.000.—
Accijnsverhoging gedistilleerd	4.000.000.—
	f 473.896.000.—
Raming Grondbelasting en Pers. Bel.	10.000.000.—
	f 463.896.000.—
Opbrengst	f 452.799.000.—
Pers. Bel. en Grond Bel.	18.387.000.—
	f 434.412.000.—
Tekort	f 29.484.000.—

Daarbij dient te worden opgemerkt, dat dit tekort wordt beïnvloed:

1e. door een nieuwe comptabele regeling, betreffende de boeking der kwade posten, waardoor het overgangjaar 1931 (dit geldt hier dan speciaal voor de Ink. en Verm. bel.) een te gunstig beeld geeft,

2e. door de hooge opbrengst der invoerrechten in December, in verband met tariefsverhoging en te verwachten contingentetring.

De verwachtingen voor 1932.

Een jaar geleden plaatste ik mij op het standpunt, dat de voorzichtigheid gebod niet met een spoedige opleving van de conjunctuur rekening te houden. Aan deze depressie zal zich geen der middelen kunnen onttrekken, al geeft een beschouwing van de cijfers van 1931, waarin reeds zooveel economisch leven werd ontwricht, ten opzichte van de middelen nog geen aanleiding tot volledig pessimisme. En de raming voor 1932 is bovendien aanzienlijk lager gesteld.

Grondbelasting en Pers. Bel.

De grondbelasting heeft voor den middelenstaat een groot deel van haar beteekenis verloren, nu slechts $\frac{1}{4}$ van de opbrengst hierop wordt verantwoord. De Pers. Bel. heeft alle beteekenis verloren. Zoolks hierboven betoogd is een aanzienlijk surplus als voor 1931, niet voor 1932 te wachten. Dat de raming voor de grondbelasting, die zich steeds als een constant middel deed kennen, zal worden gehaald, kan veilig worden aangenomen.

Inkomstenbelasting.

Ik kan hierbij aanknoopen aan mijn beschouwing over de vergelijking tusschen raming en opbrengst van dit middel over gelijk tijdvak. Ik constateerde hierboven, dat de ontvangsten van den nieuwen dienst pl.m. 36 pCt. van de totaal-ontvangsten over 1931 uitmaakten. Een vergelijking met de vlak achter ons liggende jaren laat zien, dat in het eerste jaar op niet veel meer dan 35 pCt. van de totaalontvangsten van den nieuwen dienst kan worden gerekend. Het treft

ons dan allereerst, dat de ontvangsten dienst 1931/'32 per 31 December '31 niet zijn achtergebleven bij de ontvangsten dienst 1930/'31 per 31 Dec. 1930.

Ontvangsten 1930/'31 (t.m. December 1930) ..	f 32.9 miljoen
„ 1930/'31 (Kalenderjaar 1931) ..	56.7 „
„ 1931/'32 (t/m. December 1931) ..	33.3 „
„ 1931/'32 (Kalenderjaar 1932) ..	? „

Het is moeilijk aan te nemen, dat het percentage door vluggere invordering sterk is gestegen. Men komt er dan licht toe de hooge ontvangst 1931/'32 over het afgelopen jaar als een gunstig voorteecken te zien, dat de totaalontvangsten voor dezen dienst nog zullen meevallen, en niet al te veel bij 1930/'31 ten achter kunnen blijven.

Toch moet men met deze conclusie voorzichtig zijn. Het is niet onmogelijk, dat de stand van de aanslagregeling reeds een aanzienlijken voorsprong op vorige jaren heeft bereikt, daar de velen, die op een negatief inkomen moeten wijzen, dikwijls minder controle en tijd zullen vergen dan in de jaren met positieve cijfers. In dat geval zal hij, die voor kalenderjaar 1932 rekest op een ontvangst van pl.m. f 55 miljoen, uit 1931/'32 wel eens een deceptie kunnen boeken.

Ik wijs daarnaast op den gunstigen factor, dat in belastingjaar 1931/'32 nog de hooge dividenden en tantièmes over 1929 vastgesteld in 1930 in het zuiver inkomen worden begrepen. Men is m.i. niet te optimistisch, wanneer men zelfs rekening houdende met het sombere perspectief, dat belastingjaar 1932/'33 ons biedt, aanneemt, dat de Inkomstenbelasting de raming van f 75 miljoen zal kunnen halen.

Vermogensbelasting.

Bij dit middel zullen factoren uit een gunstige periode, die voorbij is, zich bij de verantwoording over 1932 niet in even groote mate doen gelden. De vermogenstoestand op 1 Mei 1931 zal dit middel voornamelijk beheerschen, en daarnaast de toestand per 1 Mei 1932 in mindere mate. Waar de raming Ink. Bel. met pl.m. 12 pCt. werd verlaagd, zijn de verwachtingen voor de Vermogensbelasting bij een verlaging van de raming met slechts 3 pCt. wel wat hoog gespannen. Een eventueel tekort zal echter, gezien de relatief geringe opbrengst van dit middel geen groote afmetingen kunnen aannemen.

Dividend- en Tantiëmebelasting.

Wederom hebben de hoogere ontvangsten in het tweede halfjaar dit middel voor 1931 een goede opbrengst verzekerd en van de reeds herhaaldelijk geprofeteerde inzinking is slechts een tekort van f 0.8 miljoen op de lagere raming overgebleven. Wanneer men aanneemt, dat de aanslagregeling 1930 de belasting over de in 1929 vastgestelde dividenden omvat, en de ontvangsten 1931 de dividenden over 1930, dan is een daling der ontvangsten van 9 pCt. gering te noemen. Slaan we een blik in de dividendstatistieken, dan zien we de uitkeeringen in 1931 bij die van 1930 veel sterker zijn ten achtergebleven. De in verhouding tot de tijdsomstandigheden zoo hooge opbrengst over 1931 moet zijn verklaring voornamelijk in belasting-technische oorzaken vinden. Een verbetering in den stand van de aanslagregeling in een bepaald jaar kan in dat jaar een voordeelige uitkomst geven. De uitbreiding van het aantal besloten N.V.'s zal aan den bloei van dit middel niet vreemd zijn. Verder wordt bij hangende geschillen veelal uitstel van betaling verleend, zoodat bij een voor den fiscus gunstigen afloop der procedure in een later jaar de betaling van belangrijke betwiste bedragen kan volgen. Als gunstigen factor noem ik de aanstaande invoering van het instituut der voorloopige aanslagregeling, waardoor tijdstip van aangifte en aanslag voor de grootere maatschappijen elkaar dicht zullen naderen. Het is dan ook aannemelijk, dat de ontvangsten 1932 niet al te veel bij de lagere raming zullen achterblijven.

Invoerrechten.

Met de invoerrechten komen we aan de middelen toe, waarbij de toestand zoals deze zich in 1932 zal ontwikkelen zijn invloed zal doen gelden. De ontvangsten der laatste maanden, waarin sterke prijsdalingen reeds grootendeels werden geëffectueerd, geven geen aanleiding een reprise van het tekort 1931 met de hoog opgezette raming van 70 miljoen te vreezen. Invoercontingenteering en verdere prijsdaling kunnen een fatale werking uitoefenen, maar naar den toestand van het oogenblik beoordeeld, kan m.i. van een te hoge raming niet worden gesproken. We moeten echter bij de beoordeeling van dit middel rekening houden met de tariefsverhoging, die 11 miljoen moet opbrengen en niet in de raming van f 60.7 miljoen werd verwerkt en juist deze verhoging nu niet bepaald als een stimulans werkt.

Accijnzen.

Begin 1931 ging ik van de stelling uit, dat de groote menigte op den aan accijnzen onderworpen genot- en voedingsmiddelen niet een dergelijke bezuiniging zou weten toe te passen, dat de opbrengst hierdoor sterk zou worden aangetast.

	opbrengst
1930	f 150.000.000
1931	„ 147.100.000

Wanneer men deze opbrengsten vergelijkt, behoort men er rekening mede te houden, dat de gedistilleerdaccijnzen in 1931 is verhoogd en dit middel pl.m. f 4 miljoen meer behoorde op te brengen. Neem ik even aan, dat deze verhoging geen invloed heeft gehad op het verbruik van dit accijnzproduct, dan is 1931 bij gelijke heffingspercentages als 1930 pl.m. f 7 miljoen achter gebleven. Constateeren we daarbij, dat door de waardedaling van het vleesch en de verhoogde vleeschinvoer de geslachtsaccijnzen f 2.8 miljoen hiervan op haar rekening boekt, dan ziet men door de beschouwing van de totaalinkomsten der geheele categorie eenigen steun bijgezet aan de veronderstelling, dat de scherpe crisis het verbruik der accijnzartikelen tot nog toe weinig heeft beïnvloed. Vergelijken we dit voor de verschillende accijnzproducten afzonderlijk, dan krijgen we voor 1931 een afwijking in de ontvangsten van 1930 als volgt:

Ontvangsten	1930	1931	Percentage daling of stijging
Zout	f 2.156.000	f 2.098.000	— 2.7 %
Suiker	„ 53.301.000	„ 52.629.000	— 1.3 „
Wijn	„ 2.580.000	„ 2.309.000	— 10.6 „
Gedistilleerd	„ 36.826.000	„ 37.835.000	+ 2.7 „
Bier	„ 15.634.000	„ 14.430.000	— 7.8 „
Geslacht	„ 11.345.000	„ 8.570.000	— 24.5 „
Tabak	„ 28.818.000	„ 29.134.000	+ 1.— „

Globaal genomen, mogen de ontvangsten over een periode gelijk worden gesteld aan het verbruik in die periode (crediet-termijnen). Men kan dan de accijnzen in dit verband in drie groepen splitsen:

- levensmiddelen naar het gewicht belast (zout en suiker);
- spiritualiën;
- producten naar de waarde belast (geslacht en tabak).

Rubriek a. wijst een zeer geringe daling aan, die bij een zuiniger levenswijze in het magere jaar 1932 zich in dezelfde mate kan voortzetten, maar voor hevige schommelingen is deze rubriek toch gevrijwaard.

Van Rubriek b. kan dit niet worden gezegd. Ook de stijging in de opbrengst van den gedistilleerdaccijnzen is alleen aan de tariefsverhoging te danken. Wanneer we hiervoor een correctie aanbrengen, geeft dit middel een daling van 7.2 pCt. te zien. Dat een sterke opleving van de fraude wegens de accijnzverhoging

haar depreciërende werking op dat middel heeft uitgeoefend, is uit deze cijfers niet te lezen, tenzij men moet aannemen, dat de daling in het verbruik van gedistilleerd, bier en wijn slechts toevallig een ongeveer gelijk percentage te zien geeft en deze bijv. bij bier op den kouden zomer 1931 is terug te voeren. Om terzake echter een conclusie te trekken, is een meer diepgaande beschouwing van den aan tariefswijzigingen onderhevigen gedistilleerdaccijnzen noodzakelijk, die in dit algemeen overzicht niet zou passen. De raming voor den bieraccijnzen laat voor 1932 nog eenige speling, voor den gedistilleerdaccijnzen is een tekort op de met f 3 miljoen verhoogde raming zeer waarschijnlijk geworden, daar verwacht mag worden, dat de over 1931 geconstateerde daling zich in 1932 zal voortzetten.

De accijnzen op geslacht, zowel als de tabaksaccijnzen hebben de waarde tot grondslag. De inzinking van den accijnzen op geslacht in 1931 is een gevolg van de groote waardedaling van het vee, terwijl de verhoogde invoer van Deensch vleesch mede van invloed moet zijn op het aantal stuks veraccijnzd slachtvee. De contingenteering kan dan ook weer een gunstigen invloed op dezen accijnzen uitoefenen. Verwacht mag worden, dat deze niet bij de sterk verlaagde raming zal achterblijven.

Het op peil blijven van den tabaksaccijnzen is te verklaren uit het op peil houden van den detailprijs van het eindproduct. We constateeren hier echter over het tweede halfjaar 1931 reeds een achteruitgang ten opzichte van het eerste halfjaar, zoodat we met een tekort over 1932 van pl.m. f 2 miljoen op dit middel nog tevreden mogen zijn.

Sterker dan bij de hiervoor besproken middelen wijzen de teekenen erop, dat de accijnzen een tekort zullen opleveren, waartoe de gedistilleerdaccijnzen en de tabaksaccijnzen zullen bijdragen.

Zegelrechten.

Dit middel is het laatste halfjaar weer bedenkelijk ingezakt, zoodat een raming van f 24.7 miljoen, die gebaseerd was op de dragelijke opbrengst in de eerste zeven maanden van 1931 aan den hoogen kant moet worden geoordeeld. Wanneer verrassingen uitblijven, moet hier op een tekort worden gerekend.

Registratierecht.

De raming van dit recht, dat over 1931 zoo'n aanzienlijk tekort opleverde, werd met f 11.6 miljoen verlaagd en kan geacht worden hiermede veilig te zijn gesteld. Het is niet onmogelijk, dat een surplus op deze lage raming een tekort op de zegelrechten gedeeltelijk zal compenseeren.

Successierechten.

Ik wees hierop reeds in 1931 en dat blijft m.i. voor 1932 tenvolle van kracht, dat naast de accijnzen de belangstelling zich sterk op dit middel zal concentreren, waarbij invloeden, die geheel buiten de conjunctuur staan, de opbrengst mede bepalen. Tengevolge van den crediettermijn van negen maanden zal de waarde in den loop van 1931 voor een groot deel maatstaf zijn, waarbij naast de waardedaling der landerijen en der aandeelen, de koersdaling van de obligaties van invloed moege zijn. Een inzinking van dit middel wordt dan ook mogelijk geacht.

Wanneer ik onder het noodige voorbehoud tot een conclusie mag komen, dan is het deze, dat bepaalde hierboven aangewezen zwakke plekken mij weinig hoop geven, dat dit jaar de lagere totaalraming wordt gehaald en de veronderstelling, dat een tekort van pl.m. f 20 miljoen ons wacht, nog niet van buitensporig pessimisme getuigt. Van de gedragingen van invoerrechten, accijnzen en successierechten zal hierbij veel afhangen.

W. H. MEIJBURG.

CONTINGENTEERING ALS MIDDEL TOT MONOPOLISATIE?

Dr. F. L. Rutgers schrijft ons:

De zeer bijzondere toestanden, welke op het gebied van radio-industrie en radio-handel in Nederland bestaan, geven alle aanleiding tot een nadere beschouwing van het thans bij de Commissie van Advies i.z. de Crisis-invoerwet in behandeling zijnd verzoek tot contingententeering van den invoer van radio-artikelen.

Als bekend mag verondersteld, dat de ontwikkeling van deze bedrijfstak hier te lande in hoofdzaak door drie factoren wordt beheerscht, nl. een voor de voorziening van de binnenlandsche markt veel te groote productie, een geprononceerd streven van den voornaamsten producent naar absolute monopolisatie, en een zoodanig daardoor gekweekt antagonisme tusschen dien voornaamsten producent en een groot deel van de binnenlandsche industrie en handel, dat een geheele groep van afnemers van den natuurlijken leverancier volkomen is vervreemd en zich voor hare behoefte elders heeft georiënteerd.

Bij de beoordeeling van de mogelijkheid of wenschelijkheid eener contingententeering van den invoer, zullen uit den aard deze factoren niet buiten beschouwing kunnen blijven en moet men zich ten volle rekenschap geven van de gevolgen, welke een dergelijke maatregel voor de onderlinge verhoudingen in dezen bedrijfstak medebrengt.

Bezien wij echter eerst de prealabele vraag of de invoercijfers op zichzelf van dien aard zijn, dat „maatregelen tot het tegengaan van abnormalen invoer”, overeenkomstig de bedoeling der wet, noodig moeten worden geacht.

De invoerstatistiek toont een totaalcijfer van f 11.956.000.— in 1931 tegen f 18.553.000.— in 1930. Echter zijn deze cijfers door de zéér omvangrijke retourzendingen van producten der Nederlandsche groot-industrie dermate vertroebeld, dat een beroep daarop slechts na behoorlijke correctie geoorloofd is. Reeds voor den buitenstaander is het duidelijk, dat de import uit Ned.-Indië — Australië — Britsch-Indië — Noorwegen — Polen en Dantzig — Denemarken — Spanje — Argentinië — Roemenië — Zwitserland — Portugal — Letland — Algiers — Brazilië — Cuba, enz. geen reëlen invoer kan weergeven, daar deze landen geen eigen radio-exportindustrie bezitten. Hetgeen uit genoemde landen, die alle tot het afzetgebied der Nederlandsche industrie behooren, wordt ingevoerd, moet dan ook bij beoordeeling van den reëlen invoer geheel buiten beschouwing worden gelaten. Bovendien wordt verder fabrikaat, afkomstig uit Italië — Tsjecho-Slowakije — Zweden — Oostenrijk — Hongarije — België, niet dan sporadisch op de Nederlandsche markt aangetroffen, zoodat ook hetgeen uit deze landen wordt ingevoerd slechts voor een zeer gering percentage reëel kan zijn. In deze groep trekt het abnormale invoercijfer uit België (1931 f 1.721.000; 1930 f 2.492.000) speciaal de aandacht. Vermoedelijk is dit, behalve door wederinvoer van radiolampen, veroorzaakt door overbrenging van voorraden uit de in 1930 gesloten Philipsfabrieken te Luik. Blijkbaar werd deze liquidatie inmiddels vrijwel beëindigd, daar het invoercijfer uit België, dat in sommige maanden tot over de 3 ton was opgelopen, den laatsten tijd weder tot omstreeks f 8000.— per maand is afgezaakt.

Het is bekend, dat ook uit Duitschland, Engeland en Frankrijk voor groote bedragen Nederlandsch fabrikaat is teruggekeerd. Een juiste schatting is hiervan echter niet te maken. Alleen het importcijfer uit de Ver. Staten is als werkelijk volwaardig te beschouwen.

Veilig kan worden gezegd, dat de maximum grens van het reële importcijfer ongeveer benaderd wordt door de invoercijfers uit de landen Duitschland, Engeland, Frankrijk en de Ver. Staten, bedragende:

	geheele jaar		laatste kwartaal	
	1930	1931	1930	1931
Duitschland....	8.141.000	5.181.000	2.589.000	1.643.000
Engeland.....	3.718.000	1.395.000	1.033.000	336.000
Frankrijk.....	498.000	533.000	156.000	176.000
Ver. Staten....	576.000	259.000	178.000	69.000
Totaal..	12.933.000	7.368.000	3.956.000	2.224.000

De invoer over het geheele jaar is derhalve teruggelopen met ca. 43 pCt., terwijl het tempo van dezen achteruitgang ook de laatste 3 maanden in het minst niet vertraagde.¹⁾ Zelfs de val van het Pond had niet een verhoogden invoer uit Engeland tengevolge.

Het behoeft geen betoog, dat het verloop der invoercijfers op zichzelf geen enkele aanleiding geeft tot ingrijpen van regeeringswege. Te minder, wanneer men bedenkt, dat daaronder begrepen zijn tal van onderdeelen en materialen, welke hier te lande in het geheel niet worden vervaardigd, en door de Nederlandsche industrie uit het buitenland moeten worden betrokken. Abnormaal is het invoercijfer slechts in zoverre, dat 30 pCt. tot 40 pCt. van den totalen invoer blijkt te bestaan uit door het buitenland teruggezonden Nederlandsch fabrikaat, hetwelk weliswaar gedeeltelijk tegen afbraakprijzen op de Nederlandsche markt geworpen wordt, doch waarvan contingententeering moeilijk de bedoeling van de wet kan zijn geweest.

Vragen wij ons thans verder af of contingententeering — ongeacht het al of niet abnormale van den invoer — aan de Nederlandsche industrie ten goede zou kunnen komen, dan zal ter juister beoordeeling dezer vraag een onderscheiding der radio-artikelen in de volgende vier groepen moeten worden gemaakt.

- onderdeelen voor apparaten en luidsprekers;
- ontvangstoestellen;
- luidsprekers;
- radio-lampen.

Contingenteering der sub a. genoemde onderdeelen zou de Nederlandsche industrie in haar geheel in groote moeilijkheden brengen, daar tal van voor den bouw van apparaten en luidsprekers noodzakelijke onderdeelen hier te lande niet worden vervaardigd en ook niet loonend kunnen worden vervaardigd, daar de daartoe noodige speciaalfabrieken niet voldoende afzet zouden kunnen vinden. Een van overheidswege geforceerde verticale concentratie zou niet alleen der gemeenschap tot schade zijn, doch uiteindelijk ook der industrie, die de, in deze niet concurrerende productie te beleggen kapitalen, bij terugkeer van meer normale toestanden terstond zou zien verloren gaan.

Voor contingententeering der sub b. genoemde ontvangstoestellen kan geen enkele aanleiding bestaan, daar een dergelijke contingententeering reeds geschiedt door den voornaamsten octrooihouder, die slechts enkele invoerlicenties tot een zeer beperkt aantal heeft afgegeven, en bovendien ook de binnenlandsche productie scherp gecontingenteerd houdt.

Een contingententeering van de sub c. genoemde luidsprekers zou slechts dan aan de Nederlandsche industrie ten goede kunnen komen, indien ontleding van het totaalimportcijfer een stijging van den luidspreker-invoer aan het licht bracht. Het tegendeel echter blijkt het geval. Een bij de voornaamste luidspreker-importeurs ingesteld onderzoek toonde in 1931 een geringe afname van totaalimport van luidsprekers en systemen voor luidsprekerbouw, waarbij veel op te merken, dat de import van complete luidsprekers met eenige tientallen procenten was afgenomen, tegenover een ongeveer gelijke toename van systemen voor luid-

¹⁾ Naar het gewicht is de invoer gedaald met ongeveer 33 pCt. Daarbij moet men er rekening mede houden, dat deze cijfers weinig houvast bieden in verband met de prijsdaling van sterk uiteenlopende kwaliteiten.

sprekerbouw. Een opmerkelijke verschuiving, welke aan de werkgelegenheid in Nederland ten goede is gekomen.

Contingenteering van de sub a. genoemde radio-lampen tenslotte zou de Nederlandsche industrie als zoodanig niet kunnen baten, alweder doordat de licentie-overeenkomst voor den bouw van radio-apparaten de licentienemers de verplichting oplegt slechts die lampen te gebruiken, waarvoor de octrooihouder schriftelijk toestemming heeft gegeven. Van welke bepaling de octrooihouder (tevens lampenfabrikant) gebruik gemaakt heeft om, met uitsluiting van de Nederlandsche lampen-industrie, naast de Philips-lampen slechts Telefunkenlampen toe te staan. Contingenteering van den lampeninvoer zou dus niet de Nederlandsche lampenindustrie als zoodanig, doch uitsluitend de Philipsfabriek ten goede komen. Bovendien zouden daardoor de licentie-nemers worden aangewezen op één leverancier, en nog wel een leverancier, die door heerschzucht en monopolisatie-drang velen hunner in voorafgaande jaren moedwillig van zich heeft verreed.

Voor contingenteering van den invoer van lampen is tenslotte nog te minder reden, daar van abnormale buitenlandschen invoer geen sprake is en de Nederlandsche groot-industrie zich door afspraken tegen buitenlandsche prijsconcurrentie zoodanig heeft weten te beschermen, dat de radiolamp in Nederland, het vijfvoudige (f 12.50) kost van het overeenkomstige product in sommige andere landen. Ja zelfs kan de Nederlandsche groothandelaar deze zelfde Nederlandse lamp, niettegenstaande de daaruit voortspruitende dubbele heffing van invoerrecht, goedkoper op de buitenlandsche markt, dan af fabriek in Nederland betrekken.

Resumeerende komen wij derhalve tot het resultaat, dat eenzijdig de invoercijfers geen enkele aanleiding geven tot het nemen van bijzondere maatregelen, en

anderzijds ook de vraag of — afgezien van het verloop der invoercijfers — contingenteering tot voordeel der Nederlandsche industrie zou strekken, beslist ontkenkend moet worden beantwoord.

De in dezen bedrijfstak doorgedrongen overeenkomsten en de daaruit ontstane verhoudingen hebben ertoe geleid, dat contingenteering slechts zou dienen als machtsmiddel tot monopolisatie ten dienste van één onderneming. Moreel zou zulks ontoelaatbaar zijn. De Crisiswet verworde niet tot instrument in handen van een groot-industrie, die in de hausse velen van zich gestooten en tot andere wegen gedwongen heeft, en thans in de baisse de hulp der Regeering zoekt om daarmee deze vrijen tot onderwerping te brengen.

Taak der overheid is eerder het tegendeel. Elders waar de grootindustrie reeds vroeger en sneller tot ontwikkeling is gekomen dan ten onzen, heeft zulks geleid tot wetgeving (Ver. Staten, Duitschland) ter beveiliging van maatschappij en economisch leven tegen het primitieve recht van de sterkste en tegen de machtsmiddelen dezer staten in den Staat.

Bovendien staat ook voor de groot-industrie, die in tijden van tegenspoed haar omzet ziet verminderen, naast den weg van geweld, immer nog een andere weg open — die van den eenvoudigen koopman, die zijn afnemers zoekt en hun vertrouwen tracht te winnen.

En het is tenslotte ter verruiming van de werkgelegenheid en ter verbetering van de handelsbalans voor de Nederlandsche radio-industrie niet noodig, zijn toevlucht te nemen tot het negatieve eener invoerbelemmering, zolang een positieve daad welbewust achterwege blijft, zolang de energie van den Nederlandschen industriëel geknot blijft door gecontingenteerde productie, door voorgeschreven gebruik van te dure lampen, door voor de tijdsomstandigheden te hooge licentierechten, door een tegen het landsbelang ingaand exportverbod, e.d.

McKENNA'S OORDEEL OVER DEN GOUDEN STANDAARD.

Van de verschillende redevoeringen, welke de Chairmen der Londensche grootbanken in de onlangs gehouden jaarvergaderingen hebben uitgesproken, is evenals in vorige jaren die van R. McKenna, den President van de Midland Bank, de meest belangwekkende geweest.¹⁾ In tegenstelling tot zijne gewoonlijk zeer conservatieve collega's, is McKenna niet afkeerig van nieuwe denkbeelden op het gebied van het geldwezen. Zulks bleek ook dit jaar, het geval te zijn, toen hij in zijn jaarrede „The gold standard and monetary management” behandelde en daarbij het pro en contra van den gouden standaard uiteenzette.

Wij willen eerst het een en ander uit het betoog van den Londenschen bankier aanhalen om vervolgens enkele kritische opmerkingen te maken.

McKenna begon met de opmerking, dat de terugkeer tot den gouden standaard aan Engeland geen welvaart heeft gebracht en dat het verlaten daarvan niet tot de door velen gevreesde ruineuze gevolgen heeft geleid. Het is duidelijk, aldus de spr., dat de gouden standaard in den na-oorlogstijd niet goed functionneerd heeft. Dat was vóór den oorlog anders; ook toen werd wel door enkele critici op de feilen van den gouden standaard gewezen, maar men luisterde niet naar hen, en wel om de zeer goede reden, dat ondanks zekere gebreken het toenmalig geldstelsel redelijk werkte. Dat dit na den oorlog niet meer het geval is, vindt zijn oorzaak hierin, dat die landen, die zich het geld van elders zien toevloeien (de spre-

ker dacht klaarblijkelijk aan Frankrijk), het niet meer, zooals vóór den oorlog op gemakkelijke wijze aan het buitenland uitleenen, voorzover zij het zelf niet noodig hebben, doch het in den vorm van goud oppotten. Had Engeland, vóór den oorlog het financiële wereldcentrum, destijds hetzelfde gedaan, zoo zou reeds toen de gouden standaard zijn gebreken in alle duidelijkheid hebben vertoond:

„Had we been a hoarding nation, or had we been imbued with a spirit of financial isolation, the gold standard would never have worked successfully. Gold would have poured into the vaults of the Bank of England and remained there, not from any wish that this should happen, but because of psychological conditions. In these circumstances the Bank of England would have anticipated the more or less involuntary experience of the central banks of America and France in accumulating vast stocks of bullion, and the rest of the world would have been as starved of gold as it is today.”

De vraag dringt zich daarom op, of het goud als standaard kan worden gehandhaafd. Het „corneren” van goud brengt de debiteurenlanden in moeilijkheid, leidt tot een algemeene prijsdaling in de landen met den gouden standaard en veroorzaakt daardoor een wereldcatastrofe.

Niettemin is het geloof, dat het goud onder alle omstandigheden als standaard gehandhaafd moet blijven, nog zoo vast en zoo verbreid, dat het definitief opgeven van den gouden standaard niet waarschijnlijk lijkt. Dit geloof beruist vooreerst hierop, dat het goud bijzonder waardevast zou zijn; McKenna wijst erop, dat dit reeds vóór den oorlog, toen wij een tijd van groote prijsstijging beleefden, niet het geval was, evenmin als thans, nu zich een groote prijsdaling voltrekt. Voorts meent men, dat het goud een waarborg tegen onjuiste financiële politiek der Overheid is;

¹⁾ Zie over vroegere redevoeringen van McKenna onze beschouwingen in dit weekblad, 17 Febr. 1926, 9 Febr. 1927 en 29 Januari 1930; zie voorts het in 1928 bij William Heinemann Ltd., Londen, verschenen werkje „Post War Banking Policy”, waarin McKenna een reeks van door hem gehouden jaarredevoeringen in herdruk heeft gegeven.

ook dat betwijfelt McKenna, wijzende op het gemak, waarmee een in nood verkeerende Overheid den gouden standaard op zij zet. Wat is eigenlijk „sound money”, zoo vraagt de spreker; en hij antwoordt daarop met een betoog ten gunste van stabilisatie van het prijsniveau, hetwelk wij hier woordelijk doen volgen:

„Further, what is meant by the claim that the gold standard ensures the preservation of „sound money”? For my own part I am unable to attach any meaning to the phrase except that a „sound” unit of currency would always be of the same value measured in the aggregate of the things on which our money is spent. If the gold standard achieved this result it would need no further justification — stability of value is what we need, and is the true quality of „sound money”. The benefits are obvious. With a stable currency individual articles might fluctuate widely in price, but a rise in some would be compensated by a fall in others, and the general cost of living would remain constant. A steady price level ensures justice in the fulfilment of obligations between creditor and debtor, between employer and workman, between Exchequer and taxpayer. I think it can hardly be disputed that it would be of inestimable advantage if the pound always maintained the same purchasing power, in other words if our internal price level remained constant. Viewed in this light, could any standard have failed more signally than has the gold standard in recent years?”

Stabilisatie van het prijsniveau acht McKenna, althans wat Engeland betreft, gelegen binnen het bereik van de practisch realiseerbare mogelijkheden. Noodig daartoe is een effectief „management” van de credietverleening door middel van bankdisconto en open-markt-politiek, door dezelfde middelen dus, waarmee ook de gouden standaard gehandhaafd moet worden; ten opzichte van dezen laatsten is er verschil in doel, niet in middel:

„The essential difference between a gold standard and a managed standard is a difference of objective. The instruments are precisely the same, the Bank rate and „open market operations”, the second being a technical term for buying and selling bills or securities in the open market with the object of increasing or diminishing the quantity of money. These instruments have long been employed by the Bank of England, whose main objective hitherto, with a gold standard in operation, has necessarily been the maintenance of exchange stability, whereas with a managed standard the objective would be stability of the internal price level.

It is well recognised that the Bank of England, through the two instruments I have mentioned, has a high degree of control over the volume of credit and the rates currently charged for its use. Indeed, its control over the quantity of credit, and consequently of money, is as nearly absolute as anything can be in economic life, while the power of the Bank rate has been demonstrated on innumerable occasions ever since credit became an important element in our commercial system. With the aid of these controls it should not be an impossible task to maintain stability of the price level. It is true that in the United States, again for psychological reasons, the central banks proved unable to regulate the value of money in consequence of its excessive use in speculation. But there is no reason to fear a similar danger in this country, where the Bank of England, through the centralisation of our banking system, is in a far more favourable position to deal with the use element of monetary policy.”

McKenna wijst er dan vervolgens op, dat de ervaringen in Engeland hebben bewezen, dat men ook buiten het goud om kan zorgen, dat er geen inflatie komt; het indexcijfer van groothandelsprijzen bleef na een aanvankelijke stijging van circa 8 pCt. de laatste maanden stabiel en de index van het levensonderhoud bleef vrijwel onveranderd.

Intusschen, ook al acht McKenna prijsstabilisatie op zuiver nationalen grondslag en los van het goud mogelijk, zoo refereert hij toch internationale stabilisatie met vaste wisselkoersen en met behoud van het goud, d.w.z. handhaving van den gouden standaard, maar met een beter internationaal „management” daarvan, dus vlottere internationale credietverleening, dan momenteel het geval is. Dit acht hij echter op korten termijn niet te verwezenlijken, en

daarom concludeert hij, dat men slechts te kiezen heeft tusschen een „badly managed gold standard” als internationaal geldstelsel en een „pure managed currency without gold” op nationalen grondslag:

„I believe we should all welcome a well managed gold standard if we could get it. It is not management but the lack of it which has caused the failure of the gold standard. At present, however, and probably for some time to come, the practical alternative is between a gold standard badly managed and a pure managed currency without gold. Experience in the last few months has taught us what our choice should be. Events have shown conclusively that we cannot afford the gold standard of post-war times; it has become impossible for us because of unfavourable technical and psychological conditions. If these are incapable of control the gold standard will not work. On the other hand, there are advantages of practical convenience, by no means inconsiderable, in a gold standard well managed; and such a standard would be preferable to a pure managed currency, unless, as it is hardly conceivable today, the management were conducted on an international base. The immediate choice before this country is inescapable; either we must have a soundly managed gold standard, which can only be secured by well ordered international action, or we must definitely abandon gold and rely on a managed standard without any metallic basis at all. In either event one thing is certain: the art of monetary management will have to be relied upon more and more to obviate such catastrophes in economic life as we are witnessing today. We must not delude ourselves once again into thinking that if we return to gold all will be well; renewed indulgence in that comfortable idea would be fatal. Deliberate, skilled and resolute monetary management, with or without gold, is a *sine qua non* of steady economic progress.”

Tot zoover het betoog van den Heer McKenna. Een groot deel daarvan kunnen wij onderschrijven. Wie indertijd kennis heeft genomen van de hier te lande gevoerde besprekingen over het vraagstuk van de stabilisatie der geldwaarde¹⁾, weet, dat de bezwaren, door McKenna tegen den gouden standaard aangevoerd, voor het grootste gedeelte door ons worden gedeeld en dat ook door ons een op prijsstabilisatie gericht geldwezen de juiste oplossing van het monetair vraagstuk wordt geacht.

De verwezenlijking van dezen wensch achten wij echter ietwat bezwaarlijker, dan McKenna zulks doet. Het handhaven van een stabiel prijsniveau toch eischt weliswaar geen andere middelen, dan de handhaving van den gouden standaard, doch de toepassing is moeilijker, daar zich immers onder den gouden standaard belangrijke prijschommelingen kunnen voordoen, die, wanneer zij maar internationaal zijn, geen aanleiding tot speciale maatregelen behoeven te geven, hetgeen onder een „pure managed standard” niet zal gaan, aangezien daar elke prijschommeling tot verandering van bankpolitiek moet voeren.

Ook betwijfelen wij, of bij de huidige structuur van het bankwezen zelfs in Engeland reeds een dusdanige centralisatie van de geldcreatie mogelijk is, als McKenna zich dat voorstelt; eerst moet o.i. het bankwezen meer gecentraliseerd zijn en de macht der centrale banken over de particuliere banken vergroot, voordat men aan de practische verwezenlijking van prijsstabilisatie zal kunnen beginnen. Nog sterker geldt dit laatste bezwaar ten aanzien van de toestanden op het continent en in de Vereenigde Staten, waar het bankwezen veel meer versnipperd is dan in Engeland.

Voorts klinkt ook het beroep op Engeland tot het staven van de bewering, dat men daar het stabilisatievraagstuk reeds zou hebben opgelost, allesbehalve overtuigend. Dat op het prijsgeven van den gouden standaard niet een vloedgolf van plotselinge en zeer hevige inflatie zou volgen, was te voorzien; dat de prijsindex voor den groothandel met 8 pCt. is gestegen en ondanks den geforceerden invoer der laatste

¹⁾ Zie Ec.-Stat. Ber. van 23 October, 6 en 13 November 1929.

maanden (gevolg van angst voor de komende tarieven) min of meer constant bleef¹⁾, is tekenend voor de onzekerheid van de huidige situatie. Het is moeilijk te zeggen, hoe zich in de toekomst het Engelsche prijsniveau zal ontwikkelen, maar het is toch wel zeer voorbarig om nu reeds te gaan verklaren, dat Engeland het vraagstuk van de stabilisatie van het prijsniveau zou hebben opgelost.

Ons grootste bezwaar tegen het betoog van McKenna is echter, dat dit een aposterioristische verdediging behelst van een maatregel, dien men om zijn willekeur, om de enorme schokken, die daardoor in het internationale betalingsverkeer zijn veroorzaakt, en om de wisselvalligheid van de politiek, die eraan voorafging, moeilijk anders dan als een voorbeeld van zeer slecht monetair beleid kan beschouwen.²⁾ Datgene, wat McKenna in de huidige omstandigheden gewenscht acht, t.w. een beter „management” van den gouden standaard op basis van vlotte en ruime internationale credietverleening, had Engeland in Augustus en September jl. met behulp van buitenlandsch crediet zeer waarschijnlijk kunnen bereiken. Wij hebben sinds verscheiden jaren gewezen op de bezwaren van de Fransche goudoppottingspolitiek en op de bedenkelijke gevolgen daarvan voor Engeland en zullen de laatste zijn om deze politiek in bescherming te nemen. Maar het is toch wel heel merkwaardig, dat nu weder in de beschouwing van een zoo bij uitstek bevoegden bankier als McKenna met geen woord melding wordt gemaakt van het feit, dat Engeland in September verderen buitenlandschen steun voor zijne valuta heeft afgewezen en dus juist niet datgene gedaan heeft, wat het volgens de door McKenna zelf gehuldigde opvatting had moeten doen, wanneer het ernst had willen maken met de genezing van de kwalen, waaraan het economisch leven daar en elders lijdende is.

Zoo moet ook na het talentvolle betoog van den Londenschen bankier Englands houding afkeurenswaardig blijven in het oog van den continentalen buitenstaander. Wij mogen ons hier te lande dan ook gelukkig prijzen, dat het Engelsche voorbeeld niet werd nagevolgd.

G. M. V. S.

¹⁾ Zie het overzicht der indexcijfers in het vorig nummer van dit weekblad.

²⁾ Zie onze beschouwingen in Ec.-St. Ber. van 30 September jl. en 6 Jan. jl.

AANTEKENINGEN.

Contingenteering van den invoer van schoeisel.

Het drastische middel der contingentteering van den invoer wordt door onze Regeering op hardhandige wijze toegepast. Na de contingentteering van den invoer van vleesch, waarover de Heer O. Oprel heeft geschreven in ons nummer van 3 dezer, volgde die van schoeisel, wollen en half wollen stoffen, bovenkleeding en tricotgoederen. Over de contingentteering van schoeisel volgen hieronder enkele gegevens.

Dat het in de schoenenindustrie niet goed gaat, is bekend.

In het door den Directeur-Generaal van den Arbeid uitgegeven rapport over den crisisinvloed op het bedrijfsleven hier te lande wordt op blz. 57, v.v., de volgende opmerking over de schoenenindustrie gemaakt:

De schoenindustrie is zoo goed als geheel aangevezen op de binnenlandsche markt. Vandaar, dat de vermeerdeerde invoer van schoenen voor onze schoenfabrieken noodlottig dreigt te worden. Wanneer de mogelijkheid bestond, om in een verhoogden export compensatie te vinden, dan zou de toestand minder donker zijn, doch deze mogelijkheid is uitgesloten door de hooge invoerrechten, welke in andere landen geleverd worden en onzen uitvoer juist minder doen worden. Zooals dan ook reeds hiervoren is gezegd, daalde de uitvoer in de eerste 10 maanden van 1931 met 19 pCt., in vergelijking met de eerste 10 maanden van het vorige jaar. Meer dan aan de verminderde koopkracht van het publiek wordt de malaise in de schoenfabricage geweten aan het feit, dat onze inlandsche markt door vreemd schoenwerk overstroomd wordt.

Deze bij uitstek Brabantsche industrie voert een harten strijd om het bestaan. Vooral de fabrieken, die het fijne schoeisel vervaardigen, worden door de malaise getroffen. Goedkoop schoenwerk vindt nog wel een gereeden afzet. Zoo had een fabriek, die speciaal goedkoopere volksschoenen fabriceert, flink werk.

Intusschen deelen tal van berichtgevers mede, dat de toestand binnenkort slechter dreigt te worden. Men werkt nl. thans nog in voorraad, doch het aantal binnenkomende orders, die in het voorjaar afgeleverd moeten worden, is zóó gering, dat men het niet verantwoord acht verder door te blijven werken. Men tracht door prijsverlaging en fabricage van een eenvoudiger artikel den afzet alsnog te bevorderen.

Een ongunstig beeld geven ook de werklozencijfers, waarvan wij hieronder een staatje afdrucken.¹⁾

Volgens het Koninklijk besluit van 5 Februari jl. is nu gedurende het tijdvak van 1 Januari 1932 tot 1 April 1932 de invoer uit ieder land verboden van:

a. (post 675) schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van leder, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het gemiddeld aantal paren dier goederen, dat uit dat land per drie maanden in de jaren 1928, 1929 en 1930 is ingevoerd;

b. (post 2675) schoenen, laarzen en pantoffels, niet geheel of voor het grootste deel van leder, caoutchouc, gomelastiek of rubber, voor zoover deze meer bedraagt dan 75 ten honderd van het gemiddeld aantal paren dier goederen, dat uit dat land per drie maanden in de jaren 1928, 1929 en 1930 is ingevoerd;

c. (post 3675) schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van caoutchouc, gomelastiek of rubber, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het gemiddeld aantal paren dier goederen, dat uit dat land per drie maanden in de jaren 1929 en 1930 is ingevoerd.

De voornaamste van deze posten is de eerstgenoemde. De volgende cijfers toonen, hoe het met den in- en uitvoer daarvan in de na-oorlogsjaren gesteld was:

De staat toont, dat de invoer in de jaren, die de basis voor de contingentteering vormen, t.w. 1928—1930, geenszins bijzonder hoog was. Eerst in 1931 was dit het geval, doch dit jaar telt voor de contingentteering niet mee. Zelfs in het oog van diegenen, die in het algemeen het tweesnijdend wapen der contingentteering in de huidige omstandigheden uit een oogpunt van tijdelijke bescherming aanvaardbaar vinden, moet dus een contingent van 50 pCt. wel abnormaal laag worden geacht. Er zal dan ook terdege op gelet moeten worden, dat deze handelsbelemmering na afloop van den gestelden termijn van drie maanden drastisch

¹⁾ Wij stelden bij gebrek aan andere gegevens het percentage van werklozen in de lederindustrie, als zijnde voldoende representatief voor de schoenenindustrie, naast het algemeene werklozenpercentage.

Werkloosheidspercentage.

(A = algemeen, B = lederindustrie).

Jaar	Jan.		Febr.		Maart		April		Mei		Juni		Juli		Aug.		Sept.		Oct.		Nov.		Dec.	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1929	16.2	3.5	17.2	3.5	13.0	3.1	2.8	1.3	2.4	1.1	2.1	1.8	2.4	3.2	2.5	3.4	2.5	2.1	2.7	1.7	4.2	1.8	9.8	2.7
1930	10.7	3.4	9.0	2.7	6.3	1.2	5.3	1.3	5.1	1.1	4.6	1.8	5.6	3.4	6.3	4.0	7.1	3.7	8.4	3.7	10.6	4.2	14.1	7.1
1931	17.9	8.2	17.1	6.6	16.4	6.9	11.8	5.9	10.7	5.3	10.3	6.6	11.7	8.0	12.2	9.6	12.8	8.6	14.8	10.1	—	—	—	—

wordt verminderd. Het typische verschijnsel doet zich thans evenals na den oorlog voor, dat in tijden van depressie de invoer van goedkoop schoenwerk stijgt. Het aangewezen middel schijnt ons in dergelijke gevallen nog steeds, dat de binnenlandsche producenten streven naar aanpassing bij deze vraag. Daarnaar wordt volgens het hierboven aangehaalde rapport reeds thans gestreefd, doch wanneer men bedenkt, dat op 1 Oct. jl. van de 8688 arbeiders niet minder dan 7893 in 1931 geen loonsverlaging hadden ondergaan, zoo kan men zich moeilijk onttrekken aan den indruk, dat op het gebied van kostprijsverlaging nog veel te doen moet zijn. Tijdelijke invoerbelemmering kan dit aanpassingsproces vergemakkelijken, doch wanneer deze een langdurig karakter zou krijgen of — zooals reeds thans het geval schijnt — een omvang aanneemt, die in geen verhouding staat tot den normalen invoer der laatste jaren, dan gaat men met dit systeem radicaal den verkeerden weg op.

Schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van leder.

(No. 675 der Handelsstatistiek).

Jaar	INVOER			UITVOER		
	milj. K.G.	f 1.000.000	Waarde per paar	milj. K.G.	f 1.000.000	Waarde per paar
1919	0.87	5.18		0.22	2.19	
1920	1.69	11.36		0.14	1.06	
1921	2.38	10.51		0.09	0.79	
1922	3.88	14.24		0.12	0.75	
	milj. paren			milj. paren		
1923	2.24	8.03	3.58	0.07	0.41	5.86
1924	1.14	4.06	3.56	0.34	1.90	5.59
1925	0.91	3.65	4.01	0.27	1.56	5.78
1926	0.94	3.81	4.05	0.31	1.68	5.42
1927	0.97	4.03	4.22	0.45	2.36	5.24
1928	1.14	4.64	4.07	0.66	3.86	5.85
1929	1.17	4.58	3.91	0.55	3.34	6.07
1930	1.27	4.57	3.60	0.45	2.57	5.71
1931	1.94	5.10	2.63	0.35	1.60	4.57

De invoercontingenteering benadeelt in hoofdzaak Tsjecho-Slowakije, Duitschland en Engeland. Het volgende staatje, waarin de voornaamste invoerlanden worden vermeld, geeft daarvan een beeld.

In hetzelfde staatje hebben wij de voornaamste uitvoerlanden vermeld; men ziet daaruit, dat vooral de uitvoer naar Denemarken van belang is, welk land door de vleeschcontingenteering zoo uitermate gebelgd op Nederland is; het zou wel een zeer eigenaardige uitwerking van de contingenteering zijn, wanneer als gevolg van de Deensche ontstemming over het vleesch onze uitvoer daarheen zou worden tegengegaan en wanneer dan de schoenen, zooals bij andere goederen reeds het geval is (men denke aan de klacht van de Ver. Chemische Fabrieken inzake den uitvoer van superfosfaat), daarvan den nadeeligen invloed zouden ondervinden. Indien dit gebeurt, dan zou men,

juist door de contingenteering, afzetgebied voor den uitvoer nog verder verloren doen gaan en dus de werkgelegenheid hier te lande nadeelig beïnvloeden.

Op de beide andere gecontingenteerde posten hebben de hieronder weergegeven staatjes betrekking.

Schoenen, laarzen en pantoffels, niet geheel of voor het grootste deel van leder, caoutchouc, gomelastiek of rubber. (No. 2675).

Jaar	INVOER			UITVOER		
	milj. K.G.	f 1.000.000	Waarde per paar	milj. K.G.	f 1.000.000	Waarde per paar
1919	0.27	0.72		0.01	0.06	
1920	0.22	0.74		—	0.03	
1921	0.35	0.57		—	0.02	
1922	0.92	1.85		0.01	0.03	
	milj. paren			milj. paren		pl.m.
1923	2.08	2.33	1.12	0.04	0.09	2.25
1924	1.82	2.20	1.21	0.11	0.18	1.64
1925	2.02	2.38	1.18	0.04	0.08	2.—
1926	2.18	2.45	1.12	0.03	0.05	1.67
1927	1.48	1.69	1.14	0.01	0.03	3.—
1928	1.98	2.36	1.19	0.02	0.04	2.—
1929	1.95	2.35	1.21	0.02	0.03	1.33
1930	1.93	2.35	1.22	0.01	0.02	2.—
1931	1.84	1.84	1.00	0.01	0.02	2.—

Schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van caoutchouc, gomelastiek of rubber (No. 3675).

Jaar	INVOER.			UITVOER.		
	milj. K.G.	f 1.000.000	Waarde p. paar	milj. K.G.	f 1.000.000	Waarde p. paar
1919	—	—		—	—	
1920	0.23	0.70		—	0.01	
1921	0.26	0.75		—	—	
1922	0.34	0.82		0.02	0.03	
	milj. paren			milj. paren		pl.m.
1923	0.86	0.79	0.92	0.01	0.02	2.—
1924	1.63	1.48	0.91	0.03	0.04	1.33
1925	1.61	1.55	0.96	0.03	0.03	1.—
1926	1.27	1.15	0.95	0.01	0.01	1.—
1927	0.97	0.85	0.88	0.01	0.02	2.—
1928	1.36	1.08	0.79	0.13	0.17	1.33
1929	1.79	1.46	0.82	0.05	0.06	1.20
1930	2.00	1.64	0.82	0.04	0.07	1.75
1931	2.03	1.50	0.73	0.18	0.24	1.33

Men ziet daaruit, dat bij post 2675 zelfs in 1931 niet van abnormalen invoer kan worden gesproken, evenmin als in de voorgaande jaren, en dat niettemin wordt gecontingenteerd. Bij post 3675 stijgt de invoer wel, zij het in mindere mate dan bij het lederschoeisel (675); niettemin is hier het percentage op 100 gesteld, tegen 50 pCt. bij het lederschoeisel en 75 pCt. ten aanzien van post 2675. In de invoercijfers vindt dit verschil in behandeling geen verklaring en het maakt op het eerste gezicht een weinig logischen indruk.

Het zijn bij de posten 2675 en 3675 inzonderheid onze naburen Duitschland en België, die door de contingenteering worden benadeeld. Dit blijkt uit het staatje op de volgende bladzijde.

Post 675.

Invoer.

Jaar	Engeland		Duitschland		Tsjecho-Slowak.		België		Zwitserland	
	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000
1927....	0.28	1.00	0.19	0.79	0.16	0.76	0.25	0.73	0.05	0.54
1928....	0.37	1.32	0.20	0.73	0.22	1.04	0.24	0.78	0.05	0.56
1929....	0.35	1.16	0.23	0.89	0.25	0.98	0.25	0.75	0.06	0.63
1930....	0.34	0.97	0.30	1.12	0.34	1.10	0.19	0.57	0.06	0.59
1931....	0.45	0.95	0.39	1.18	0.83	2.01	0.18	0.34	0.06	0.47

Uitvoer.

Jaar	Duitschland		Ned.-Indië		België		Denemarken	
	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000
1927.....	0.09	0.63	0.03	0.17	0.01	0.05	0.20	0.91
1928.....	0.18	1.19	0.03	0.20	0.02	0.13	0.28	1.38
1929.....	0.07	0.56	0.04	0.29	0.02	0.17	0.31	1.65
1930.....	0.04	0.33	0.03	0.23	0.02	0.18	0.26	1.25
1931.....	0.02	0.11	0.02	0.12	0.02	0.14	0.23	0.88

Invoer No. 2675.

Jaar	Duitschland		België	
	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000
1927	0.46	0.59	0.89	0.88
1928	0.47	0.90	1.14	1.18
1929	0.87	1.15	0.93	0.97
1930	0.92	1.18	0.82	0.87
1931	0.97	1.01	0.64	0.53

Invoer No. 3675.

Jaar	Duitschland		België		Engeland	
	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000	milj. paren	f 1.000.000
1927	0.24	0.24	0.36	0.19	0.10	0.16
1928	0.25	0.23	0.70	0.35	0.17	0.24
1929	0.55	0.52	0.91	0.44	0.18	0.29
1930	0.67	0.63	0.92	0.41	0.18	0.28
1931	0.58	0.49	0.57	0.22	0.13	0.15

G. M. V. S.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: Volgens ons indexcijfer daalden de gemiddelde scheepsvrachten in de wilde vaart gedurende de maand Januari met ruim 3 pCt., zoodat ons indexcijfer thans lager is dan een jaar geleden.

De eenige gunstige factoren voor de reeders op de vrachtenmarkt gedurende Januari waren een flinke vraag naar scheepsruimte voor de verlading van Argentijnsch graan en een opleving van den Russischen graanhandel. De voor dezen laatsten te bedingen vrachten vertoonden echter geen verbetering. De uitgaande kolenhandel bleef buitengewoon flauw; de Europeesche ertsverlading was van geen beteekenis; de Noord-Amerikaansche markt was lusteloos, terwijl de handel in de Oostersche wateren aan het einde van de maand den invloed ondervond van de militaire gebeurtenissen in China. De volgende tabel toont de bewegingen van elke groep:

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	108,3	— 1,8
„ „ thuisvracht.....	96,8	— 1,6
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	81,0	— 0,3
„ „ thuisvracht.....	96,1	— 0,6
Noord-Amerika.....	85,2	— 5,2
Zuid-Amerika; uitgaande vracht.....	65,2	..
„ „ thuisvracht.....	111,1	+ 6,3
Indië; uitgaande vracht.....	84,2	— 4,2
„ „ thuisvracht.....	97,7	— 10,0
Het verre Oosten, enz.....	98,3	— 4,7
Australië.....	101,5	— 3,6

Uit de laatste tabel blijkt ons indexcijfer, berekend op basis van het gemiddelde voor 1913:

(1913 = 100)

Maand	1929	1930	1931	1932
Januari.....	109,6	81,2	81,2	79,2
Februari.....	106,7	76,5	81,9	
Maart.....	102,6	75,5	81,3	
April.....	99,1	77,1	80,8	
Mei.....	97,3	76,1	81,8	
Juni.....	92,1	75,7	78,1	
Juli.....	94,8	78,1	75,0	
Augustus.....	96,1	82,6	74,4	
September.....	95,3	83,6	74,7	
October.....	93,3	81,7	81,7	
November.....	88,3	79,3	82,3	
December.....	86,2	81,5	82,0	
Jaarl. gemiddelde	96,8	79,1	79,6	

INGEZONDEN STUKKEN.**NOGMAALS: LOONEN IN HET BOUWBEDRIJF.**

De Heer J. W. van Achterbergh schrijft ons:

Wij hebben in ons eerste artikel over de loonen in het bouwbedrijf, reeds bij voorbaat aan Prof. Polak vergeven, dat hij voor zijn artikel: „Katalyse” van de premisse uitging, dat die loonen, in strijd met de feiten, hoog waren.

Om dezelfde redenen, die ons tot vergevensgezindheid leidden, zullen we het den Professor thans ook niet te hoog aanrekenen, dat hij critiekloos aanvaardt, wat in „De Aannemer” over de loonen van de bouwarbeiders is geschreven naar aanleiding van het eerste artikel, dat wij in „De Bouwer” over de loonen der bouwarbeiders publiceerden.

Was Prof. Polak bij het lezen van het artikel in „De Aannemer” even sterk als wij getroffen geweest door het volslagen gebrek aan wetenschappelijke zin, dat uit alle deelen van dat artikel spreekt, hij zou hebben ontdekt, dat niet alleen, uit wetenschappelijk oogpunt bezien, volkomen ongeoorloofde methoden zijn toegepast, maar ook, dat de schrijver de enormiteit begaan heeft, een zeer groot bedrag dubbel te tellen. Hetzelfde extra-loon, wat hij op de eene plaats op een bedrag van f 4.50 schat en bij het grondloon telt, rekent hij op een andere plaats nogmaals bij het loon van den bouwarbeider; zoodat des schrijvers berekening van het weekloon alleen hierdoor alreeds f 4.50 hooger is dan uit zijn eigen geschrijf zou moeten worden geconcludeerd.

Wij hebben deze beide stellingen: die, betreffende het ongeoorloofde gebruik van gegevens, en die betreffende het dubbel tellen van éénzelfde bedrag, in het orgaan van den Alg. Ned. Bouwarbeidersbond: „De Bouwer”, naar onze overtuiging afdoende bezwezen, en meenen belangstellende lezers van Economisch-Stat. Berichten, korthedshalve daarnaar te mogen verwijzen. Duidelijk is echter, vooropgesteld natuurlijk, dat onze critiek op bedoeld artikel in „De Aannemer” juist is, (waarvan wij zelf in alle opzichten overtuigd zijn), dat van loonen der bouwarbeiders gelijk aan die in de eerste loonklasse der metaalbewerkers, in geen geval sprake kan wezen. Het geschil kan nog alleen zijn, of de loonen der bouwarbeiders beneden de derde klasse van de loonen in het metaalbedrijf liggen, dan wel tusschen de tweede en de derde klasse.

Prof. Polak wijst op één punt, waardoor het loonbedrag, zooals de Rijksverzekeringsbank dat publiceert, aan den lagen kant moet zijn. De Ongevallenwet n.l. verplicht niet om het loon, dat boven de f 8.— per dag (juister: boven de f 48.— per week) wordt verdiend, op te geven. Uit wat we in ons artikel reeds mededeelden over de statistiek van de feitelijke loonen, zooals die door de plaatselijke patroonsvereniging te Amsterdam maandelijks wordt gepubliceerd — blijkens welke statistiek de loonen voor geschoolden gemiddeld 93 cents per uur en voor geoefenden 85 cents per uur bedragen, valt reeds af te leiden, dat voor de voornaamste groepen: metselaars, timmerlieden, opperlieden en grondwerkers, slechts weinig sprake van loonen boven de f 48.— per week kan zijn. Hoogere weekloonen komen dan ook vrijwel alleen voor in een paar groote steden bij kleinere groepen specialisten als stucadoors, heiers, tegelzetters, en in geringe mate soms bij enkele andere groepen arbeiders in den speculatie-bouw.

Wij hebben met den door Prof. Polak hier aangewezen factor inderdaad geen rekening gehouden. De beteekenis ervan moet echter niet worden overschat. Als we eens een, ons inziens ruime, schatting maken, en aannemen, dat zesduizend bouwarbeiders, gedurende de 42 volle weken per jaar, gemiddeld f 10.— per week boven de f 48.— verdienen, beteekent dit slechts, dat de totaalsom aan loon, zooals de Rijksverzekeringsbank die publiceert, met f 2.520.000.— of met 1.pCt.

moet worden verhoogd. Het gemiddelde loon zou daarvoor per week stijgen met 25 cents, dus ook dan nog beneden het loon van de derde klas voor het metaalbedrijf blijven.

We geven gaarne de volle maat, en laten dus maar buiten beschouwing, dat ons nog kort geleden op een vergadering met een aantal vooraanstaande patroons uit het bouwbedrijf bleek, dat meerderen in het geheel niet bekend was, dat er een maximum-grens voor de verplichte loon-opgave bestaat.

De tweede „algemeene opmerking” van Prof. Polak tegen wat wij schreven bevestigt, dat het gemiddelde loon in het bouwbedrijf in ons land niet hoog is. Indien wij de zin van deze „algemeene opmerking” goed hebben verstaan, kan er echter uit geconcludeerd worden, dat als gevolg van de sterker concentratie van het metaalbedrijf in de groote plaatsen de loonen in het bouwbedrijf toch te hoog zijn. Deze algemeene opmerking versterkt echter juist ons standpunt, dat de loonen, in vergelijking met die van de metaalbewerkers, laag zijn te noemen. Wij vergeleken de gemiddelde loonen der bouwarbeiders in het geheele land, met die der metaalbewerkers in de laagste loonklasse. Prof. Polak rekende uit, dat 33 pCt. van de bouwarbeiders in de groote plaatsen wonen, terwijl 57 pCt. van de metaalbewerkers daar gevestigd is, dus tot de hoogste loonklasse behoort. Dat kan alleen tot de conclusie leiden, dat dan het gemiddelde loon van de metaalbewerkers, indien voor vergelijking niet de laagste loonklasse, maar het loon van alle metaalbewerkers wordt genomen, dan beduidend hooger dan dat der bouwarbeiders moet zijn. Immers, de door ons niet gerekende eerste klasse verhoogt juist door het groote aantal daarin werkzame metaalbewerkers zeer belangrijk het gemiddelde loon.

Een vergelijking van de loonen der metaal- en bouwarbeiders in volle depressie maken, wat Prof. Polak noodig acht, is naar onze bescheiden meening geen vereischte om tot een conclusie te kunnen komen. Een zuivere vergelijking zou vereischen, dat het gemiddelde van meerdere perioden van hoog- en laagconjunctuur zou worden genomen. Het beeld zou dan, zooals wij het zien, in het algemeen maar zeer weinig afwijking vertoonen met dat wat wij gaven. Voor de loonen der metaalbewerkers namen we thans, de cijfers van het uur-inkomen op 1 Juli 1931, toen de depressie het metaalbedrijf reeds eenigen tijd had gedrukt. De berekeningen voor de weekloonen van het bouwbedrijf, voor zóover niet beïnvloed door de werkloosheid, steunen daarentegen op die van goede conjunctuur.

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat op 1 Juli ook de loonen der metaalbewerkers nog hoogconjunctuur-loonen moesten worden genoemd; maar dat beteekent dan alleen, dat als basis voor de berekening voor beide groepen, een gelijke conjunctuurstand werd genomen.

Men moet overigens niet meenen, dat (bij handhaving van de bestaande collectieve overeenkomsten) de conjunctuur de loonen der bouwarbeiders onberoerd laat. Met de laatste depressie in het bouwbedrijf, daalden de feitelijke loonen bij een volle week werken en bij gelijkblijven van de contractloonen, in Amsterdam tot 40 à 45 gulden per week voor de timmerlieden, en waren de metselaars, die eens een week met *f* 48.— naar huis gingen, met een kaarsje te zoeken. Er kwamen toen stakingen voor, om het loon van de timmerlieden op *f* 42.50 per week, en van de metselaars om het loon op 90 cents per uur te krijgen. Zulke feiten blijken gauwer vergeten te zijn, dan een geval van hoog loon; maar desniettemin geven ze een juistere kijk op de loonverhoudingen in het bouwbedrijf in Amsterdam dan bekend geworden gevallen van hoog loon.

De vierde „algemeene opmerking” van Prof. Polak is, dat de regeering toch wel niet ten onrechte om de hooge loonen crisissteun aan de bouwarbeiders gewei-

gerd zal hebben. Toch is het zoo. Wij schrijven dit minder toe aan het feit, dat de regeering niet met de feitelijke loonen bekend is dan wel aan den wensch die men daar koestert, om de uitwassen in den speculatie-woningbouw, voor wat de loonen betreft, den kop in te drukken. Wij hebben over het paardemiddel, dat hier toegepast wordt, waardoor de groote massa der bouwarbeiders, zonder eenige redelijke grond wordt getroffen, een allesbehalve malsch oordeel; maar zullen dat hier achterwege laten. Genoeg zij het te constateeren, dat er groote verbittering onder de bouwarbeiders en hunne leiders te dezer zake tegen de regeering heerscht. De commissie van advies voor de werkloozenverzekering staat, naar wij zeker meenen te weten, ten aanzien van de hulp aan de bouwarbeiders, ook op een precies tegenovergesteld standpunt, dan tot nog toe van de regeering bekend is.

Het ergste is echter dat het middel dat de regeering toepast, geen enkel uitzicht op verbetering van de gewraakte misstanden biedt. Die misstanden ontstaan niet door de collectieve overeenkomsten en de daarin opgenomen loonen, maar zijn inhaerent aan den speculatie-bouw. Zoodra deze weer opleeft, komen ook de excessen op loongebied terug.

Zolang de regeering de speculatie-bouw niet kan of wil verhinderen, pakt ze de zaak bij het verkeerde einde aan, en laat ze de oorzaak van de misstanden onaangestast.

Ons betoogsamenvattende, meenen we te mogen zeggen, dat wat wij in het eerste artikel stelden: dat de loonen der bouwarbeiders niet hoog zijn, ondanks de „algemeene opmerkingen” van Prof. Polak, en ondanks het verzuim waarop wij ons, terecht, opmerksaam maakte, onaangestast is gebleven.

Wij hopen dan ook in het belang van tweemaal honderdduizend bouwarbeiders en hunne gezinnen, en ook van andere groepen in de maatschappij wier bestaan van het bouwbedrijf afhankelijk is (bij elkaar zeker meer dan 1/6 deel van de bevolking van ons land), dat in gezaghebbende kringen voortaan met de waarheid inzake de loonen der bouwarbeiders zal worden gerekend, en niet met wat daaromtrent in de fantasie van zeer velen leeft.

Naschrift. De berichten van den Heer Van Achterbergh over den invloed van de malaise op de loonen der bouwvakarbeiders maken m.i. verdere discussie over de overige punten overbodig. De malaise deed te Amsterdam de feitelijke loonen der timmerlieden tot *f* 40 à *f* 45, die der metselaars tot beneden de *f* 48 dalen, weshalve men staakte en resp. *f* 42.50 per week en 90 cent per uur verlangde. In de metaalnijverheid bereikte het uurinkomen van geschoolden in de eerste-klasse-gemeente in het tweede halfjaar 1930 (nawerking der hoogconjunctuur) de 85 cent; het was in het eerste halfjaar 1931 al gedaald tot 82 cent en is nu zeker heel wat lager. Bij een werkweek van 48 uur levert een uurinkomen van 85 cent *f* 40.80, een van 82 cent *f* 39.36 per week op. Maar volgens de enquête-Zaalberg was reeds op 1 October 1931 van 34½ pCt. der metaalbewerkers, die na reductie van het aantal arbeiders sinds 1 October 1929 met 36 pCt. waren overgebleven, de werktijd ingekort. Thans is menig Amsterdamsch metaalbewerker blij, als hij de *f* 30 haalt. Dat zijn stadgenoot in het bouwvak staakt, als zijn loon tot *f* 40 à *f* 45 daalt, werpt wel een schel licht op het inkomenpeil in dat vak. Voor het ontsteken van dat schelle licht mogen wij den Heer Van Achterbergh dankbaar zijn.

P.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

BANKDISCONTO'S.

Table with columns for city (Ned., Bk., Athene, Batavia, Belgrado, Berlijn, Boekarest, Brussel, Budapest, Calcutta, Dantzig, Helsingfors, Kopenhagen) and date/city (Lissabon, Londen, Madrid, N.-York, Oslo, Parijs, Praag, Pretoria, Rome, Stockholm, Tokio, Weenen, Warschau, Zwits. Nat. Bk.).

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

Table with columns for year (1932, 1931, 1930, 1914) and month (13 Feb., 8/13 Feb., 1/6 Feb., 25/30 Jan., 9/14 Feb., 10/15 Febr., 20/24 Juli) for various cities.

1) Koers van 11 Feb. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with columns for Data, New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia and rows for various dates from 9 Feb. 1932 to 27 Juli 1914.

Table with columns for Data, Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid and rows for various dates from 9 Feb. 1932 to 1 Jan. 1932.

Table with columns for Data, Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos-Aires, Montreal and rows for various dates from 9 Feb. 1932 to 1 Jan. 1932.

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns for Data, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam and rows for dates from 9 Febr. 1932 to 16 Febr. 1931.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns for Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 30 Jan. 1932, 6 Feb. 1932, 8/13 Feb. '32, 13 Feb. 1932 and rows for various cities like Alexandria, Athene, Bangkok, etc.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Table with columns for Londen, N.York, and rows for dates from 9 Febr. 1932 to 27 Juli 1914.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table with columns for Vorderingen, 31 Jan. 1932, 7 Feb. 1932 and rows for Saldo van 's Rijks Schatkist, Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten, etc.

Table with columns for Verplichtingen, 6 Febr. 1932, 13 Febr. 1932 and rows for Schatkistbiljetten in omloop, Schatkistpromessen in omloop, etc.

1) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table with columns for Vorderingen, 6 Febr. 1932, 13 Febr. 1932 and rows for Betaalmiddelen in 's Lands Kas, Saldo bij de Javasche Bank, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 15 Februari 1932

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 55.434.537,62 Bijbnk. " 2.394.648,49 Ag. sch. " 11.386.725,71	f 69.215.911,82
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 84.309.055,—	" 84.309.055,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 37.632.821,96 Bijbnk. " 6.958.815,11 Ag. sch. " 49.988.241,05 f 94.579.878,12	" 94.579.878,12
Op Effecten f 93.170.580,61	"
Op Goederen en Spec. f 1.409.297,51	" 94.579.878,12
Voorschotten a. h. Rijk	" —
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 97.690.825,— Muntmat., Goud .. " 763.899.165,02 f 861.589.990,02 Munt, Zilver, enz. " 26.307.582,56 Muntmat., Zilver.. " —	" 887.897.572,58 ¹⁾
Belegging ¼ kapitaal, reserves en pensioenfonds	" 26.871.142,87
Gebouwen en Meub. der Bank	" 5.000.000,—
Diverse rekeningen	" 35.193.199,20
	f 1.203.066.759,59	
Passiva.		
Kapitaal f 20.000.000,—	"
Reservefonds " 7.563.205,59	"
Bijzondere reserve " 8.000.000,—	"
Pensioenfonds " 7.502.062,53	"
Bankbiljetten in omloop " 978.976.030,—	"
Bankassignatiën in omloop " 348.664,69	"
Rek.-Cour. saldo's: Het Rijk	f 72.909.492,76	"
Anderen	" 98.962.270,72	" 171.871.763,48
Diverse rekeningen	" 8.805.033,30
	f 1.203.066.759,59	
Beschikbaar metaalsaldo f 427.314.275,93	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	" 1.068.285.685,—

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 101.733.007,73.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal- saldo ¹⁾	Dek- kings- perc
	Munt	Muntmat.				
15 Febr. '32	97.691	763.899	978.976	172.220	427.314	77
8 " '32	97.691	763.899	991.700	157.534	428.073	77
1 " '32	97.691	767.930	1019.632	165.052	418.412	75
25 Jan. '32	97.691	775.039	984.243	207.895	430.045	76
18 " '32	97.691	781.581	999.070	190.374	432.404	76
11 " '32	97.691	781.387	1019.723	185.519	431.090	76
16 Febr. '31	84.572	361.494	806.445	52.117	131.340	55
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schattkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ²⁾
8 " 1932	71.024	—	90.452	83.771	35.504
1 " 1932	79.617	—	112.877	83.657	35.811
25 Jan. 1932	78.115	—	96.491	83.657	35.552
18 " 1932	79.237	—	99.024	83.615	35.453
11 " 1932	78.835	—	101.427	83.898	35.144
16 Febr. 1931	48.004	—	84.263	229.473	43.369
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaat van 4 Jan. '29 weder op de basis van ¼ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Dis- conto's	Voor- schotten aan de kolonie	Diverse reke- ningen ¹⁾	Diverse reke- ningen ²⁾
1 Januari 1932	4.476	4.993	265	27	1.344	524
1 December 1931	4.515	4.881	251	21	1.261	576
1 November 1931	4.550	4.927	237	37	1.212	517
1 October 1931	4.546	5.023	227	43	1.253	454
1 September 1931	4.671	5.214	228	13	1.248	350
1 Augustus 1931	4.678	5.236	227	76	1.125	276
1 Januari 1931	4.786	5.495	125	62 ³⁾	1.573	484

¹⁾ Sluitp. der activa. ²⁾ Sluitp. der passiva. ³⁾ Schuld aan de Kolonie.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrok- ken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal- saldo
13 Feb. 1932	157.400	—	231.400	26.300	54.320
6 " 1932	159.500	—	229.800	28.000	56.380
30 Jan. 1932	159.800	—	225.200	28.600	58.280
16 Jan. 1932	112.542	45.948	232.396	22.810	56.408
9 " 1932	112.554	46.611	236.387	22.339	55.674
2 " 1932	112.557	46.197	232.022	25.566	55.719
26 Dec. 1931	112.508	47.047	229.558	27.691	56.653
14 Feb. 1931	118.586	42.562	247.264	37.331	47.310
15 Feb. 1930	139.170	30.101	278.568	32.459	44.860
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
13 Feb. 1932	—	102 300	—	***	61
6 " 1932	—	85.100	—	***	62
30 Jan. 1932	—	80.400	—	***	63
16 Jan. 1932	9.030	6.669	49.972	35.421	62
9 " 1932	9.056	6.900	50.816	35.478	62
2 " 1932	9.710	6.301	48.784	35.939	62
26 Dec. 1931	8.825	5.378	49.274	36.220	62
14 Febr. 1931	8.836	33.499	44.331	33.710	57
15 Feb. 1930	8.513	31.055	76.363	32.547	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
10 Feb. 1932	121.294	346.519	49.246	13.008	36.910
3 " 1932	121.313	347.666	48.099	13.634	40.120
27 Jan. 1932	121.350	345.869	49.895	12.947	37.196
20 " 1932	121.321	374.879	47.884	14.031	39.920
13 " 1932	121.331	354.744	41.018	15.846	36.046
6 " 1932	121.324	362.859	32.891	18.899	35.789
11 Feb. 1931	141.247	347.245	53.283	9.597	23.233
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
5 Feb. '32	71.563	992	8.176	14.197	9.073	2.825	3.200
29 Jan. '32	71.625	985	8.882	16.479	9.923	2.744	3.200
22 " '32	70.689	983	9.454	15.911	10.078	2.780	3.200
15 " '32	69.847	976	10.406	15.630	10.101	2.867	3.200
6 Feb. '31	55.632	645	7.011	26.605	19.301	2.977	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	—	8	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren
5 Feb. '32	6.882	2.372	84.438	456	4.036	22.278
29 Jan. '32	6.899	2.008	84.723	531	4.191	23.552
22 " '32	6.899	2.047	83.364	603	4.124	23.930
15 " '32	6.899	2.230	84.008	626	5.849	21.658
6 Feb. '31	5.199	2.350	77.772	4.871	9.309	10.251
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
6 Feb. 1932	928,3	55,5	146,8	3.461,7	129,0
30 Jan. 1932	947,8	75,9	145,1	3.631,8	158,3
23 " 1932	956,4	83,9	151,3	3.406,9	103,1
15 " 1932	966,2	93,9	154,8	3.587,6	108,5
7 " 1932	979,0	106,9	162,3	3.854,1	99,0
7 Feb. 1931	2.244,1	207,6	198,4	1.802,3	66,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg. Crt.	Diverse Passiva
6 Feb. 1932	160,6	971,2	4.276,1	332,9	869,8
30 Jan. 1932	160,7	969,4	4.407,1	393,6	886,0
23 " 1932	160,6	910,2	4.198,0	370,7	872,9
15 " 1932	160,6	937,9	4.381,6	384,3	871,5
7 " 1932	160,6	930,0	4.575,6	417,2	867,5
7 Feb. 1931	102,4	549,7	4.084,2	270,8	331,9
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	94,4	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankcheine 6 Febr., 30. 23. 15. 7 Jan. '32 en 7 Febr. '31 resp. 15; 7; 21; 15; 14; 46 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1932	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissel op het buitenl.						Schatkist	Partic.
11 Feb.	2536	—	—	927	75	288	3.723	14	151
4 "	2535	—	—	935	74	288	3.717	35	143
28 Jan.	2534	—	—	923	55	288	3.672	18	171
21 "	2542	—	—	918	52	288	3.676	9	177
14 "	2550	—	—	950	54	288	3.703	9	190
12 Feb. 1931	1415	899	—	762	35	292	3.222	3	195

1) 1931.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
27 Jan. '32	2.987,9	2.132,4	198,5	837,6	162,3
20 " '32	3.005,9	2.115,7	189,7	819,0	188,0
13 " '32	3.001,8	2.132,7	186,0	818,3	213,8
6 " '32	2.985,6	2.133,0	173,6	818,2	275,3
30 Dec. '31	2.987,6	2.148,4	167,5	1.024,1	327,0
23 " '31	2.980,9	2.106,3	147,6	911,2	257,4
28 Jan. '31	3.091,7	1.819,3	186,7	215,1	120,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
27 Jan. '32	751,7	2.677,3	2.099,5	159,2	63,1	67,4
20 " '32	751,5	2.642,1	2.105,9	159,5	62,8	67,3
13 " '32	751,6	2.635,8	2.130,1	159,8	62,9	66,9
6 " '32	765,9	2.651,0	2.169,4	160,6	61,9	65,5
30 Dec. '31	803,2	2.613,1	2.480,1	160,6	58,6	61,9
23 " '31	758,2	2.661,2	2.196,0	160,8	61,3	64,4
28 Jan. '31	609,9	1.478,3	2.484,5	169,5	78,0	82,7

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal Deposito's	Waarvan time deposits
20 Jan. '32	457	12.935	7.117	1.501	17.547	5.818
13 " '32	469	13.031	7.256	1.516	17.751	5.843
6 " '32	483	13.077	7.302	1.543	17.931	5.854
30 Dec. '31	685	13.104	7.428	1.833	18.115	5.892
23 " '31	567	13.119	7.615	1.526	18.063	5.947
21 Jan. '31	70	15.839	6.784	1.846	20.880	7.090

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

16 Februari 1932.

De stemming aan de tarwe-markt in de Vereenigde Staten was in de eerste helft van de afgelopen week vrijwel onveranderd en de prijzen aan de termijnmarkt te Chicago bleven op ongeveer hetzelfde peil. Het Amerikaanse Congres heeft het voorstel om 40 miljoen bushels te bestemmen voor het lenigen van den nood van werklozen verworpen. De voorraad tarwe in handen van den Farm Board werd geschat op 150 miljoen bushels en de regeering te Washington schatte, dat de voor export-beschikbare hoeveelheid in het einde van Juni nog 429 miljoen bushels zou bedragen. Deze berichten hadden een kalmeerend invloed te Chicago, alsmede het feit, dat de periode van koude in het wintertarwegebied slechts weinig schade veroorzaakt schijnt te hebben. In het tweede gedeelte der week is de stemming te Chicago aanmerkelijk vaster geworden, gedeeltelijk tengevolge van voorspellingen van een nieuwe periode van koud weder in het wintertarwegebied, van verwachte verbeterde vraag in Europa en tengevolge van het aannemen van wettelijke maatregelen op financieel gebied in de Vereenigde Staten, waarvan men een inflatie van den Dollar vreest. Sedert is weder eene reactie ingetreden en zijn de prijzen teruggelopen. Vergeleken bij een week geleden was het slot te Chicago 2 dollarcent per 60 lbs. hooger. Aan de markt te Winnipeg trad eveneens een verbetering der prijzen in, gedeeltelijk in navolging van de verbeterde stemming te Chicago en ook tengevolge van verbeterde vraag in Europa. Het slot was 2¼ dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week geleden. Het Argentijnsche Ministerie van Landbouw schat, dat het voor uitvoer beschikbare overschot op 1 Februari 15.309.000 quarters bedroeg tegen 18.372.000 quarters op 1 Februari van het vorige jaar. In handelskringen is men van meening, dat de schatting van dit jaar aan den lagen kant is. In Europa is het weder kouder geworden, wat in vele landen gepaard ging met hevigen sneeuwstorm. Over het algemeen zijn de tarweplanten goed beschermd door een beschuttende sneeuwlaag, hoewel mag worden aangenomen, dat tengevolge van den krachtigen wind verschillende plekken zonder sneeuwbedekking zijn. In den Balkan heeft het zoo hard gevoren, dat de scheepvaart gesloten is op den Donau, waar verschillende ladende booten zijn ingevroren. Het Landbouw-instituut te Rome meent, dat de bebouwde oppervlakte van wintertarwe in Rusland waarschijnlijk kleiner zal zijn dan in het vorige jaar, waartegenover echter staat, dat in andere Europeesche landen de uitzaai grooter is. In Duitschland wordt de uitbreiding van de bebouwde oppervlakte op 4 pCt. berekend. Ook in Frankrijk rekent men op een grotere bebouwde oppervlakte. De vraag voor tarwe was in de afgelopen week in Europa levendig. Vooral Frankrijk trad als koper op den voorgrond. Het toegelaten percentage buitenlandse tarwe is weder verhoogd en bedraagt nu 20 pCt. Het aanbod van binnenlandsche tarwe in Frankrijk is schaarsch en men meent, dat zeer spoedig tot verdere verhooging moet worden overgegaan. Ook in Argentinië was tarwe vast. Het slot te Buenos Aires was 31 centavos en te Rosario 40 centavos per 100 KG. hooger dan op 6 Februari.

In Duitschland is de regeering voortgegaan rogge te verkoopen om prijsstijging tegen te gaan. De bij de boeren aanwezige voorraad rogge werd op 15 Januari geschat op 10.216.000 quarters tegen 12.400.000 quarters op 15 December en 15.440.000 quarters op 15 Januari van het vorige jaar. Men verwacht, dat de uitzaai van rogge in Duitschland 6 pCt. grooter zal zijn dan in het vorige jaar. Buiten Duitschland verbeterde allengs de stemming voor rogge en zoowel voor loco Russische als voor stoomende Platarogge werden langzaam stijgende prijzen betaald.

Het aanbod van Plata-maïs was in de afgelopen week niet dringend en tot allengs stijgende prijzen werd aangekomen en spoedig verwachte maïs verkocht. Het koudere weder droeg er het zijne toe bij, om de vraag in het binnenland te vermeerderen, terwijl ook vraag bestond ter verscheping naar Engeland, waar op 1 Maart een invoerrecht van 10 pCt. wordt geheven en maïs gekocht wordt, welke voor dien datum in Engeland kan binnenkomen. Ook aan de termijnmarkten in Argentinië stegen de prijzen, mede in verband met de minder gunstige berichten over den toestand, waarin de nieuwe maïssoort zich bevindt. Afladers hebben hun prijzen vrij aanmerkelijk verhoogd, doch tegen het einde der week verslaptte de vraag en namen koopers een afwachtende houding aan. De termijnmarkt te Buenos Aires sloot voor Maart-maïs 24 centavos en te Rosario 28 centavos per 100 KG. hooger dan op 6 Februari. Uit Argentinië komen ernstige klachten door groote hitte en

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Table with columns for Rotterdam and Amsterdam (7-13 Febr. 1932, Sedert 1 Jan. 1932, Overeenk. tijdvak 1931) and Totaal (1932, 1931). Rows include Tarwe, Rogge, Boekweit, Maïs, Gerst, Haver, Lijnzaad, Lijnkoek, Tarwemeel, and Andere meelsoorten.

sprinkhanen teweeggebracht. Niettegenstaande in de meeste maïsdistricten regen is gevallen, meent men, dat belangrijke schade is toegebracht en volgens de laatste schatting mag niet gerekend worden op een zoo groote opbrengst als in het vorige jaar. Men spreekt over een uitvoersurplus van 32 miljoen quarters, terwijl in het nu loopende seizoen vanaf 1 April 1931 tot nu toe 41.438.000 quarters zijn uitgevoerd en de verschepingen in het geheele daaraan voorafgaande seizoen 24.820.000 quarters bedroegen. Voor gerst bestond in de afgelopen week goede vraag. De Russen hebben een groot gedeelte hunner disponible gerst aan den handel verkocht, waarvoor in de consumptie goede vraag bestaat. Platagerst wordt door afluaders op het oogenblik niet dringend aangeboden. Het schijnt, dat het aanbod daarvan in Argentinië niet overvloedig meer is. De prijzen zijn in de afgelopen week verscheidene Guldens per last gestegen. Tegen het einde der week verflauwde de vraag voor de verhoogde prijzen, daar Russische gerst voordelig wordt aangeboden. Prijzen voor Argentijnsche haver zijn aanmerkelijk gestegen. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires was de prijs voor haver 40 centavos hooger dan op 6 Februari. Afluaders verhoogden hun prijzen in verhouding daarmede en flinke zaken kwamen geregeld tot stand. Ook voor Canadeesche haver zijn de prijzen verhoogd, doch de omzetten in die soorten waren niet groot, omdat in de tweede hand nog goedkoopere werd aangeboden. Te Winnipeg was het slot voor haver onveranderd, vergeleken bij een week geleden.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren gedurende de afgelopen week nogal bewogen. Na een verdere flauwe periode, waardoor opnieuw de prijzen tot ongekende laagte inzaken, trad een herstel in, tengevolge van geruchten, dat de Cuba-oogst een verdere belangrijke inkrimping zoude ondergaan, nadat Java aan den Suikerraad had medegeleed den oogst 1933 tot ca. 1.500.000 tons te zullen reduceeren. In Amerika, waar men ongeduldig werd met wachten op een definitieve beslissing van Java omtrent eene verdere inkrimping, werd dit aan onwil der Javasche producenten toegeschreven. Het dreigement van de Cubanen in den vorm van een voorstel om ruim 3.000.000 tons te produceeren, indien Java niet spoedig een besluit zou nemen, oefende een demoraliseerenden invloed uit op de Amerikaansche markten. Van ruwsuiker bestond ruim aanbod; de te bedingen prijs daalde dagelijks tot men op 0.90 d.c. belandde. Ook op de New-Yorksche termijnmarkt overheerschte een zenuwachtige stemming als gevolg van verkoopdrang. Slechts op den laatsten beursdag konden de prijzen zoowel voor ruwsuiker als termijnsuiker zich herstellen. Het slot te New-York luidde als volgt: Mrt. 0.95; Mei 0.99; Juli 1.06; Sept. 1.12 en Oct. 1.14, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.— bedroeg. De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 43.000 tons, de versmeltingen 40.000 tons tegen 36.100 tons verleden jaar en de voorraad 154.000 tons tegen 243.500 tons.

STATISTISCH OVERZICHT

Large statistical table with columns for GRANEN EN ZADEN, ZUIVEL EN EIEN, and MINERALEN. Rows include Tarwe, Rogge, Mais, Gerst, Lijnzaad, Boter, Kaas, Eieren, Steenkolen, and Petroleum, with data from 1925 to 1932.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) 79 Kg. La Plata. 3) = Western vóór ring van de huidige offic. not.wijze (Jan. 1928); vanaf 9 Febr. 1931 64/5 Z.-Russ.

